

שנה י"ב גליון תקנ"ח בהר י"ב אייר תשס"ח

תוכן העניינים

לקח טוב.....עמוד ב'
רבש תמרים.....עמוד ג'
בשפתי צדיקים.....עמוד ד'
פרפראות להכמה.....עמוד ה'
ודרשת וחקרת.....עמוד ו'
פניני התורה.....עמוד ז'
חוקים להורותם.....עמוד ט'
הילולא דצדיקא.....עמוד י'
דבר בעתו.....עמוד ט"ו
חורבן בית שני.....עמוד י"ז
משולחן מלכים.....עמוד י"ח

קול יסודי התורה
21721 - 03.6171120

מס'	שיעור השבוע הבעל"ט
76.1	יום ראשון גיטין דף עו.
76.2	יום שני גיטין דף עו.
77.1	יום שלישי גיטין דף עז.
77.2	יום רביעי גיטין דף עז.
78.1	יום חמישי גיטין דף עח.
ער"ש ושכ"ק - חזרה	

7.10	זמן הדלה"ג	8.14	ס"ז קר"ש א
6.54	ירושלים	9.06	ס"ז קר"ש ב
8.45	זמן מוצש"ק	9.43	ס"ז תפלה א
8.48	ירושלים	10.17	ס"ז תפלה ב

לרגל יומא דהילולא קדישא של התנא האלוף רשב"י זי"ע:

לכל ישראל האיר בסוד תורה הבהיר

בחשבת ליל ובעבי שחקים, חזר בעל הבית עיף ויגע עם תרמילו על כתיפו מעבודת היום, והנה כאשר כבר סוף סוף הגיע לביתו, חושך ואפילה מקדמת את פניו, כל הנרות כבר סיימו את מלאכתם ולמרבח מזלו נר האחרון שעוד נלחם על קיצו גם כבתה ע"י הרוח שהכנים בפתחת דלת ביתו.

בעיור הממשש באפילה התחיל ללכת מפינה לפינה, אבל בכל פסיעה נתקל בכסא או בחפצי הבית ומועד ונפל, נרעש וכעוס קם על רגליו והתלונן על הכסא שאינו עומד על מקומו והספסל שאינו עומד כסדרו, עוד שני צעדים, ונתקל בשולחן ושבר צלעותיו, כאן כבר לא שלט על נפשו והתחיל לצעוק: למה אין סדר בבית זה, ולמה אין שום דבר עומד על תילו.

ברם, כאשר שהאיר השחר, וזהרי כמה האירו ביתו מכל עבריו, פקח את עיניו, ונתברר לו שכל טענותיו תלונותיו וצעקותיו לשוא היו, כי הכל מסודר בסדר נאה, רק הוא הלך בדרך מפותל, ולא ראה את הדרך ילכון בה.

משל זו מובא בספח"ק חובת הלבבות על הליכות האדם בכל ימי חייו, כאשר נתקל בצרה או במאורע קשה והוא מלא טענות מדוע אין העולם מתנהג כאוות נפשו, ולמה אין שום דבר מסתדר כפי שתיכנן בראשו, אמנם כאשר הקב"ה מאיר עיניו, רואה ומתגלה לו למפרע שהכל הי' 'על מכונו' והיכלו, רק הוא בשכלו הצר ונביבות דעתו נפל לבורות שיחין ומערות ופגעי הזמן.

אכן כאשר עומדים אנו לפני בוא יום הגדול יומא דהילולא קדישא של התנא האלוף רבי שמעון בר יוחאי זיעעבי"א, יובן הדבר שבעתיים, כי בימים אלו מתגלה אור המופלא אשר הותיר רשב"י אחריו, אותו אור הגנוז בספר הזוהר הק' שהפיץ נוגהו והאיר הנתיבה גם בתקופותיה הקשות ביותר של הגלות המר בכל דור ודור.

ובזה כתב בבני יששכר לתת טעם לשבח על מנהג ישראל תורה להדליק נרות ומאורות ביום זה והוא לכבוד האור הגדול שמתחיל להתנוצץ ביום זה ל"ג בעומר, מו"ב ימים קודם מתן תורה, ולכבוד נשמת מאור התורה אשר נתגלה ביום הזה, ספרו הקדוש "זוהר" המאיר ומבהיק מסוף העולם ועד סופו, והוא מאיר לנו בגלותינו.

ובזה יובן לשמחה מה זו עושה ביום זה כי על אף שבו עלה רשב"י לשמי מרומים ונחשכו המאורות אולם מאידך גיסא עוז וחדות במקומו כי ביומא הדין בו נוכחנו לראות את האור כי טוב ולאורו נסע ונלך, ותורתו של רשב"י מגן לנו בכל עת ועונה והיא מאירת עינינו בנו חשכת הגלות להתוודע ולהגלות שהכל על מכונו שריר וקים.

לכה טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

בהר סיני. פי' הפסוק "בהר סיני" זה שמשפיל עצמו דוגמת הנמיכות של הר סיני, "לאמר" וכאי ללמד תורה לישראל. (נועם אלימלך)

וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר. ברשי"י מה ענין שמיטה אצל הר סיני וכו'. ונ"ל ע"פ הגמ' דענין השביעית דשומט שדהו כדי שידעו כולם שהארץ הוא של השי"ת, וזהו ענין קבלת עול מלכותו ית', וזה הסמיכות בין המצוות לשמיטה, להורות כי המצוות לא ניתנו לעשות מצות אנשים מלומדה רק להמליך הבורא ב"ה ולקבל עול מלכותו על ידיהם, וזהו הענין שנתגלה ע"י השביתה בשביעית וזהו גם בהר סיני, מורה על גילוי מלכות שמים. (עבודת ישראל)

ואמרת אליהם כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם. כי תבואו אל הארץ, היינו שתתנהגו בענוה ובשפלות בבחינת הארץ, אזי "אני נותן לכם" שיושפע לכם שפע רב ממנו ית'. (קדושת אהרן)

כי תבואו אל הארץ וכו' ושבתה הארץ שבת לה. גדולה היא מעלת אכילת תבואת הארץ ופירותיה שהוא דוגמת האכילה בשבת שהיא כולה קדושה. (בת עין)

ושבתה הארץ שבת לה. אל יעלה על דעתך לחשוב כאילו שביתה הארץ היא בגלל שתהיה יותר משובחת כתוצאה מהשביתה הארץ ממלאכה, אלא שבת לה' לשמו ית' כאשר ציונו. (קדושת לוי)

אל תינו איש את אחיו. אזהרה היא לאדם שלא יונה את עצמו, כאילו דבק הוא בדביקות שלימה, את אחיו, פי' המאחה אותו עם קונו. (מבשר צדק)

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וכו'. עצם השאלה מה נאכל, פסולה היא, שהרי על האדם לבטוח בה' שלא יחסר מזונו, ומאחר שנבשל ושאל, גורם הוא בכך שהקב"ה נזקק כביכול לציווי מיוחד וציוויתו את ברכתו, שאם לא ה' מהרהר היתה הברכה נשפעת מעצמה. (נועם אלימלך)

הן לא נאסף את תבואתינו. בכוחה של הענוה להשפיע ברכה לעולם, וזהו פי' הפסוק הן לא, שהאדם חושב על עצמו שאינו קיים כלל, אזי נאסף את תבואתינו. (משמרת איתמר)

וכי ימוך אחיד. פי' כי ימוך אחיד שסיבת נמיכותו הוא ומכר מאחוזתו כתוצאה שהתנכר מאחוזתו בקדושה. (בית אהרן)

וכי ימוך אחיד עמך. י"ל פי' הכתוב כי ימוך אחיד ומטה ידו, זה שהנך רואה את אחיד בקלקלתו, עמך מוכיח שהקולר תלוי בצוארך, שהרי אחרת לא היה מודמן לך לראותו במצב ירוד. (אמרי יוסף)

על שדה הארץ יחשב. האדם שמחשבתו נתונה לצער על חורבן בית המקדש שנחרש כשדה כמאמר הכתוב על שדה הארץ יחשב נאולה תהי' לו שעתיד לזכות לנאולה. (תפארת שלמה)

אחרי נמכר נאולה תהי' לו. אחרי נמכר פי' גם זה שנתמכר לתאוותיו, אין לו להתייאש, אלא נאולה תהי' לו נאולת הנפש ע"י תשובה. (אהבת שלום)

והארץ לא תמכר לצמיתות. פי' הבטחה הבורא ית"ש כי לא תמכר ארץ הקדושה לעולם בידי שרי האומות כי לי כל הארץ, עוד אמר כי גרים אתם עמדי, עמדי פי' שגם אני יהיה אתכם בגולה ואח"כ אמר ובכל ארץ אחזתכם נאולה תתנו לארץ, פי' שאני אעשה למעני לפדותכם עכ"ז אתם תתנו נאולה לארץ, פי' תשתדלו ותתפללו שתהי' נאולה לארץ ואף שיהי' לכם אחוזה ונחלה בגולה אל תשכחו מלהתפלל. (קרבן העני)

ואיש כי לא יהיה לו גואל והשיגה ידו ונגאל. ר"ל מי שמדמה בנפשו שאין לו גואל מכל בני אדם, כי משליך ידו אל ה', יהי' נפשו סמוך ובטוח כי סופו והשיגה ידו ונגאל. (חתם סופר)

כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. להבין כפל הלשון, דלשון עבד הוא דפוטר רבו מלעשות מלאכה זו דעושהו במקומו, ע"כ אין אדם יכול להיקרא עבד ואפי' עבד לצדיק דהצדיק אינו נפטר מעבודתו להשי"ת, רק הצדיקים הם עובדי ה' דמשפיעים השפעות לישראל, ומה שהיה הקב"ה צריך לעשות, וזש"ה עבדי הם דאין עבד לעבדי ה' רק כולם עבדי הם ומסיים הטעם כי אני ה' אלוהיכם ועל שניהם כאחד חל חוב כבוד שמים. (אהב ישראל)

לזכות נשמת

הרה"ק רבי **צבי הירש בן הרה"ק ר' ניסן חיים יצחק"ל**
אדמו"ר מקרעטשינף

עלה בסערה השמימה ט"ז אייר תשס"ז – זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הונצח ע"י תלמידו

הרה"ח ר' **משה צבי כהן טליט"א**

דבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף תבואתינו וצויתי את ברכתי וגוי. ויובן לפי מה שפ"י המפרשים מה שאמרו חז"ל אין ישראל נזונין אלא בזכות האמונה, דלכאורה קשה למה שכר מצוה בהאי עלמא ליכא וחרי הקב"ה שומר משמרתה של תורה וקעבר משום כל תלין, אכן יש לומר דקיי"ל שהשוכר פועלים ע"י שליח אינו עובר משום כל תלין ואיתא כי תרי"א צוה לנו משה ואנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, וא"כ על תרי"א שהיה ע"פ שליח ליכא כל תלין ורק על השתים ששמענו מפי הגבורה איכא כל תלין והם יסוד האמונה ולכן אין ישראל נזונין אלא בזכות האמונה, וי"ל עוד דקיי"ל אין בעל הבית עובר בכל תלין אלא אם כן תבעו אבל אם לא תבעו אינו עובר עליו, והנה תכלית מצות שמיטה הוא להשריש אמונה ובטחון בלב בני ישראל כי להי הארץ ומלואה, ולפי"ז גם על שבת הארץ מניע שכר בעולם הזה כיון שהוא מורה על האמונה אמנם זה רק בתובעו אז עובר על כל תלין, וזש"ה וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתינו, היינו שיתבעו בשכרן המגיע להן אז וצויתי את ברכתי לכם לשלם איש כמעשהו כדי שלא לעבור על כל תלין. (עצי חיים)

☆

וידבר ה' אל משה בהר סיני. ודקדק רש"י מה ענין שמיטה אצל הר סיני, וי"ל לפי מה שאמרו חז"ל אם אין קמה אין תורה וביאר ברבינו יונה לפי שצריך לחזור אחר פרנסתו ואינו יכול לעסוק בתורה, והנה ע"י מצות שמיטה זוכין לשפע פרנסה כפי שכתב ברכ מוב עה"כ והיתה שבת

הארץ לכם לאכלה, עפ"י דמבואר בזוהר כל ברכאן דלעילא ותתא בימא שביעה תלין והוא יומא מתברכאן מניה כל שתא יומין, והנה כי כן בשבת הארץ שנת השמיטה ממנו מתברכין כל שאר ששת שנים, ולזה נאמר והיתה שבת הארץ לכם לאכלה כי בזכות שבת הארץ יהיה לכם לאכלה בכל ששת השנים כי ממנו הברכה ע"כ, ולכן הסמך שמיטה אצל הר סיני כי תיכף אחר שקבלו התורה על הר סיני היה מן ההכרח לתקן להם תיקון הפרנסה כדי שיהא לכם פנוי לעסוק בתורה כראוי שהרי אם אין קמה אין תורה ולזה נצטוו אז מצות שמיטה ומשפיע שפע פרנסה ויכלו לעסוק בתורה במנוחת הדעת. (ברך משה)

☆

וידבר ה' אל משה בהר סיני. ודקדק רש"י מה ענין שמיטה אצל הר סיני, ויובן עפ"י הכתוב וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגוי כי איי במדרש בשעה שעלה משה למרם בקשו מלאכי השרת וכו' לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו, וי"ל לפי דברי המדרש עה"כ ובן הבקר אשר עשה דהול"ל ובן הבקר אשר בישל אלא דאותה הבחמה שנתן אאע"ה לפני המלאכים ברא ע"י ספר יצירה, ונראה דהכיר כי מלאכי עליון המה שא"י לתת להם בחמה גשמי ולכן ברא בחמה ע"י ספר יצירה שהיא רוחנית, והנה אחז"ל גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ נמצא דבחמה זו שאכלו אצל אאע"ה גדלה בחינתה ממה שאוכלים המלאכים כל השנה בשמים, והנה מענת המלאכים היתה דאין להם יצה"ר וא"כ בניקל להם לקיים התורה, אכן ידוע מה שאחז"ל דתשובה מאהבה זדונות

נעשות לו כזכיות ונמצא דע"י שהאדם שב על חטאיו מאהבה נעשו בזה מצוות חדשים, זאת ועוד שהמצוות הכתובות בתורה הן מעשה שמים וארץ כי נצטוונו ע"י מפי הגבורה אך המצוות שמחדשין בני ע"י תשובה מאהבה ונתהפכין הזדונות לזכיות הם בבחי' מעשה צדיקים, וזה השיב להם מרע"ה כלום יצה"ר יש ביניכם שכיון שכו"ד יש לו יצה"ר ועלול לחטוא ואם יחזור בתשובה מאהבה יעשה בזה מצוות בבחי' מעשה צדיקים וגדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, וע"כ יש לתת התורה לבני ולכן צר קלסתר וכי ואכלתם בתוך ביתו בשר בהמה שנברא ע"י ספר יצירה והרגשתם מעם יותר ממה שאתם מרגישים תמיד באכלכם לחם אבירים וע"כ משום דהיתה מעשה צדיקים וא"כ מוכח דגדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ ויש לתת התורה לבני שיש להם יצה"ר ועלולים לחטוא וישובו מאהבה ויבראו מצוות בבחי' מעשה צדיקים ובזה יש חשיבות יתירה על המצוות שיקיימו מלאה"ש, וזהו ענין וכי תאמרו וכי דאלמלי היי השי"ת שולח הברכה מבלי שום בקשה ותפלה מלמטה הי"ז בבחי' מעשה שמים וארץ, אך כשישראל מורידים השפעת השי"ת ע"י תפלתם הי"ז מעשה צדיקים, וא"ש ענין שמיטה אצל הר סיני, דמהר סיני למידין דבר זה דע"י שבני קבלו שם התורה ולא המלאכים ע"כ משום דגדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ ולכן יתפללו בני ישראל שיצוה השי"ת ברכתו בשנת השמיטה משום שע"י תפלתם יהי מעשה צדיקים.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

מה נאכל בשנה השביעית

גביר אחד בא לפני הנצי"ב מוואלאזשין וסיפר לו שהשקיע כל הונו ואונו בהשטת רפסודות עצים על גבי הנהר, וביקשו שיתפלל בעדו שעסק זה יוכתר בהצלחה, שאם לא יורד הוא חלילה לדלי דלות, אמר לו הנצי"ב בטח בה' ויעזרך, ענה לו הגביר אבל מה אעשה שלא זכיתי להגיע למידה זו ולבי מלא חרדה והיסוס על העתיד, אמר לו הנצי"ב: בפרשת בהר כתיב "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית" ולכאורה למה ישאלו שאלה זו דייקא לגבי שנה השביעית, הלא בשנה השביעית עוד יהיה להם מה לאכול ממה שקצרו וזרעו בשנה השישית ומלאו אסמיהם בה, והו"ל לשאול מה נאכל בשנה השמינית, הן לא נזרע בשביעית, אלא הענין הוא שהעניים שבכל יום ויום צריכים המה להגיע למידת הבטחון כיון שאין להם משלהם כלום, אבל העשירים שאינם נזקקים למידת הביטחון אלא אחת לשבע שנים קשה להם להתרגל למידת הביטחון, ולכן אפי' בעודם שבעים כבר בשנה השביעית הם דואגים למחסוריהם ושואלים ודורשים "מה נאכל".

וציויתי את ברכתי

איכר אחד נכנס בערב שנת השביעית אל הגה"ק רבי יוסף חיים זאנענפעלד זצוק"ל, ושאל: רבי, איך אעשה בשנת השמיטה, ממה אתפרנס, אולי אוכל למכור את האדמה לגוי, במקום להשיבו נגיש רבי יוסף חיים אל ארון הספרים והוציא מתוכו ספר "ירמיהו" והראה לאיכר את הפסוק "ארור הגבר אשר יבטח באדם ומן ה' יסור לבו" והראה לו ברש"י עה"פ הנ"ל שהוא מבאר "ארור הגבר אשר יבטח באדם" בחרישו ובקצירו, לומר אזרע בשביעית ואוכל, "ומן ה' יסור לבו" שהבטיחו וציויתי את ברכתי.

אל תקח מאתו נשך ותרבית

אחד מראשי הקהילה של פרעשבורג שהיה ידוע כגביר וסוחר גדול איתרע מזלו והחל לרדת מטה מטה ועמד לפני פשיטת רגל, בצר לו ניגש להחתם סופר שיתן לו עצה ותושיה, החת"ס לאחר ששמע את מצבו הלך ונתן לו את כל כספו בסך מאה זהובים ונתן לו בתור הלוואה ואמר לו שיסע ללייפציג וה' יבי' בעזרו, וכך הוה שנסע ללייפציג והצליח מאוד, כשחזר חשב לעצמו שמן הראוי ה' שיקנה איזה מתנה להחת"ס לאות הכרת הטוב אשר גמל עמו ולפי שהחת"ס ה' מבין ביהלומים קנה לו טבעת זהב משובצת באבן יקרה, כשהגיע לפרעשבורג נכנס מיד אל הרב ואמר: רבי, ברכתך נתקיימה הרי לפניך את מאה הזהובים על פרעון החוב וזו מתנה קטנה על החסד הגדול

שעשית עמדי, נטל החת"ס את הטבעת והפליא מאוד את היופי שבו ואמר מתוך התפעלות "מימי לא ראיתי אבן טובה ויפה כזה, האיש ה' מלא שמחה שאכן הביא את המתנה הנכונה, והחת"ס מהפך ומהפך באבן ואינו חדל מלהתפעל: "אבן יקרה זכה כמים ללא שמץ דופי", ובאמרו זאת החזיר לו את האבן ואמר לו אמנם שזה מאוד יפה אבל מכיון שהלויית לך אסור עלי לקבלה משום ריבית, לאחר שיצא משם הרחיב עוז אחד מתלמידיו של החת"ס ושאל: יסלח לי רבי, אם לא ה' בדעתו לקבל את המתנה מפני מה מקודם ה' שמח עם זה כ"כ והרבה בשבח הטבעת בהתפעלות ובשמחה רבה, השיב לו החת"ס, שמחתי על שבאה לידי לקיים מצוה גדולה כ"כ שלא לקחת ריבית שכן מתי מזדמן לידי רב בישראל לקיים מצוה שכזאת, ולכן עכשיו שבאה לידי בדרך לא צפויה מצוה זו וקיימתי, היתה גדולה השמחה אצלי. (מדור דור)

אין לו חלק לעוה"ב

כשישימש רבי עקיבא אייגער כרב בפוזנא, נפטר שם אחד מרשעי ישראל מלווה בריבית שה' מפורסם ברשעותו, כרגיל שינסה החברה קדישא את מתניה ודרשה מן היורשים סכום עתק עבור הקבורה, פנו היורשים אל הערכאות, והם הזמינו את רבי עקיבא אייגער למשפט ותבעו ממנו הסבר מפני מה החברה קדישא דורשת מן היורשים לשלם יותר מאחרים, השיב להם רבי עקיבא אייגער ואמר: הדבר פשוט הוא, אנו יהודים שמאמינים בתחיית המתים א"כ כל קבר אינה נמכרת אלא לתקופה קצרה הואיל שאנו מצפים למשיח בכל יום שיבוא, ולכן אין מקום לדרוש לשלם הרבה לתקופה קצרה, כזו, אמנם כאן המדובר במי שה' בחיו מלווה בריבית ואמרו חז"ל "מלווי בריבית אין להם חלק לעולם הבא", ואלו לא יקומו בתחיית המתים (כלבו סי' ס"ו ד"ה ומכה), וא"כ הרי קבר זה נמכרת לצמיתות, ולכן אנו דורשים מהם לשלם יותר, התשובה המהוכחמת מצאה חן בעיני השופט ופטרו לשלום. (דרכי אבות)

על חטא שחטאנו בנשך ובמרבית

אחד מבעלי הבתים בעיר בריסק ששמו יצא לשמחה כמלווה בריבית, האריך בתפילת "שמונה עשרה" של מנחה בערב יום הכיפורים, וכשהגיע לתפילת "על חטא" הכה בכח רב על חזהו, לאחר התפילה ניגש אליו הגאון ר' יאשע בער מבריסק ואמר לו שעכשיו הבין היטב דברי ישעי' הנביא שאמר "על מה תכו עוד תוסיפו סרה" (ישעי' א' ה') כפי הנראה התכוין כאן הנביא למלווי בריבית, שאפי' בשעה שהם מכים על לבם "על חטא שחטאנו בנשך ובמרבית" בין מכה אחת לחברתה גדלה והולכת הריבית שהם נוטלים מן הבריות. (אור יקרות)

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

משה" ה' אל משה בהר סיני לאמר וגו' ושבתה הארץ שבת לה'. וי"ל הסמיכות לפרשה הקודמת "ויוציאו את המקלל מחוץ למחנה וירגמו אותו אבן" וסמך לו "וידבר ה' אל משה וכו' ושבתה הארץ שבת לה'" דהנה הקשו המפורשים הא"ך נהרג המקלל הלא לא היתה לו התראה, ותיצו דכיון ששמע מפי הקב"ה נחשב לו להתראה כי כללותיה ופרטותיה נאמרו בסני, והנה איתא בגמ' (ספרא ל"ח) תניא רבי ישמעאל אומר כללות נאמרו בסני ופרטות באהל מועד, ר' עקיבא אומר כללות ופרטות נאמרו בסני ונשנו באהל מועד, א"כ למ"ד שכללות ופרטות נאמרו בסני אז הו' התראה, ולמ"ד כללות נאמרו בסני ופרטות באהל מועד לא הו' התראה, ואיתא בתו"כ הביאו ברש"י מה ענין שמיטה אצל הר סיני אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני אף כולן נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני, וז"ש "וירגמו אותו אבן" ולכאורה קשה הא לא הו' התראה, וא"ת כיון ששמע מהקב"ה אין צריך התראה כי כללותיה ופרטותיה נאמרו בסני, ומנלן זה שנאמרו בסני ע"כ אמר וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר וגו' ושבתה הארץ שבת לה', וקשה מה ענין שמיטה לסני אלא לומר שכל התורה נאמרו כללותיה בסני כשמיטה לכן הו' לו כהתראה.

☆

וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם. איתא במדרש הובא ברש"י (ספרא בהר א' א') מה ענין שמיטה אצל הר סיני והלא כל המצות נאמרו מסיני, וי"ל ע"פ מה שכתבו המפורשים שלכן ניתנה התורה על הר סיני משום שהרים אחרים היו מתרוממים בזמן קבלת התורה ובקשו שיתן הקב"ה התורה עליהם ממילא היו תלושים ונאסרו בע"ז שהגים עבדו עליהם ע"ז אבל אם לא היו תלושים לא נאסרו כדאיתא (ע"ז מ"ה) אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם, אבל אם א"י מוחזקת לנו מאבותינו (כ"ב ק"ט). לא היו נאסרים ההרים אפי' בתלוש כי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו והיה יכול ליתן התורה גם על ההרים האחרים לכן לטעם הנ"ל ע"כ דא"י אינה מוחזקת לנו מאבותינו, והנה כתב האוה"ח הק' טעם על כפל הלשון "דבר ואמרת" לצד שמצוה זו של שביתת הארץ, יש בה שני דברים, האחד, דבר מלך שלטון שעל עבדיו חייב לקיים כל דבר, והשני, הגם שיהיה דבר זה בין אדם לחבירו יתחייב עשותו כפי הדין, כי הנותן מתנה לחבירו ומתנה עמו בשעת המתנה תנאו קיים: וכמו כן האדון ברוך הוא בשעת המתנה מתנה תנאים כאמרו אשר אני נותן, ולא אמר אשר נתתי, אשר על כן אמר כנגד דבר מלך שלטון אמר דבר, וכנגד היות הדבר מתחייב מהמשפט אמר ואמרת, אבל אם א"י מוחזקת אז לא שייך לומר שהתנה בשעת נתינת המתנה כי אין כאן נתינת מתנה שכבר ניתנה לאבותינו ואנו באים מכאן ירושה ולא שייך גם לומר אני נותן שהרי סבר נתן, וז"ש "וידבר ה' אל

☆

וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם. איתא במדרש הובא ברש"י (ספרא בהר א' א') מה ענין שמיטה אצל הר סיני והלא כל המצות נאמרו מסיני, וי"ל ע"פ מה שכתבו המפורשים שלכן ניתנה התורה על הר סיני משום שהרים אחרים היו מתרוממים בזמן קבלת התורה ובקשו שיתן הקב"ה התורה עליהם ממילא היו תלושים ונאסרו בע"ז שהגים עבדו עליהם ע"ז אבל אם לא היו תלושים לא נאסרו כדאיתא (ע"ז מ"ה) אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם, אבל אם א"י מוחזקת לנו מאבותינו (כ"ב ק"ט). לא היו נאסרים ההרים אפי' בתלוש כי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו והיה יכול ליתן התורה גם על ההרים האחרים לכן לטעם הנ"ל ע"כ דא"י אינה מוחזקת לנו מאבותינו, והנה כתב האוה"ח הק' טעם על כפל הלשון "דבר ואמרת" לצד שמצוה זו של שביתת הארץ, יש בה שני דברים, האחד, דבר מלך שלטון שעל עבדיו חייב לקיים כל דבר, והשני, הגם שיהיה דבר זה בין אדם לחבירו יתחייב עשותו כפי הדין, כי הנותן מתנה לחבירו ומתנה עמו בשעת המתנה תנאו קיים: וכמו כן האדון ברוך הוא בשעת המתנה מתנה תנאים כאמרו אשר אני נותן, ולא אמר אשר נתתי, אשר על כן אמר כנגד דבר מלך שלטון אמר דבר, וכנגד היות הדבר מתחייב מהמשפט אמר ואמרת, אבל אם א"י מוחזקת אז לא שייך לומר שהתנה בשעת נתינת המתנה כי אין כאן נתינת מתנה שכבר ניתנה לאבותינו ואנו באים מכאן ירושה ולא שייך גם לומר אני נותן שהרי סבר נתן, וז"ש "וידבר ה' אל

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע וכו' וצוית את ברכתי לכם בשנה הששית. ונראה ע"פ מה שפירש ב"נזר הקדש" שישאל אין יכולים ליהנות מן העוה"ז כי גול הוא מחלקו של עשו רק לאחר שהם יגיעו ועמלים במלאכה ועמל הפרנסה כרחיים על צוארם אין זה מעין עוה"ז של עשו כי חלקו של עשו עוה"ז הוא בלי יגיעה וטורח לכן צרכי עוה"ז הבא ע"י יגיעה מותר להם ליהנות אבל הבא בלי יגיעה הרי זה כמין גול כי זה חלקו של עשו, וז"ש "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית" איך נוכל לאכול וליהנות מן העוה"ז שהוא חלקו של עשו "הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתינו" מאחר שאין אנו יגיעים ועמלים בפרנסתנו ע"כ אמר הכתוב "וצוית את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים" ויהיה לכם טורח ועמל גדול באיסוף התבואה וממילא לא יהיה השגת גבולו של עשו, ולפי"ז מיושב שפיר מה שהקשו המפ" דכתיב ואכלתם לחמכם לשובע ופירש"י אוכל קמעא והוא מתברך במעין א"כ למה לי ברכה "ועשת את התבואה לשלש השנים" הלא אוכל קמעא ומתברך במעין וממילא יספיק תבואה של שנה אחת לשלש שנים אכן לפי"ז ניחא שברכה כזה הוא בלי טורח ויגיעה והוא מעין עוה"ז של עשו ואין ישראל יכולים ליהנות מזה ע"כ היה צריך לברכה שיצמח בשנה אחת לשלש שנים ויבא ע"י יגיעה וטורח בקצירה ואסיפה ומברכה כזאת מותר ליהנות. (ילקוט הגרשוני)

☆

פנינים וחידושים בגמרא מס' גיטין הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה" נר"נ ע"י אחד המגי"ש

פניני התורה

והסירותי מחל"ה מקרב"ך

ע"י אכילת פת שחרית – הלח"ה מבקר"ך – ניצלים ממחלות רעות

השתמשות עם רפואות וסגולות הנזכרים בתלמוד / סגולת אכילת פת שחרית / פת שחרית
מנהג טוב או חיוב / פת שחרית עם מיני מזונות וקאו"י / פת שחרית עם לימוד תלמוד

אנשים מקבלים את דבריו מאחר שיש לו לב להטעיםם כראוי, (י) ותלמודו מתקיים בידו אינו שוכח מה שלמד, (יא) ואין בשרו מעלה הבל זיעה וריח רע, (יב) ויש לו הכח להיות נוקק לאשתו לפני צאתו לשוק בבוקר, אם בעל הרהור חטא הוא, ואינו מתאזהר לאשה אחרת מאחר שאכל קצת בבוקר לבו טוב עליו ותובע את אשתו, וכאשר יוצא אח"כ לשוק וראה נשים אינו מתאזהר להן, (יג) והורגת כינה תולעים שבבני מעים. וי"א אף מוציא את הקנאה ומכניס את האהבה שמאחר שאכל, הרי לבו טוב עליו ואינו נח לכעס".

הלכה למעשה האם הוא חיוב, או הנהגה טובה

כתב בשו"ע (או"ח סימן קנ"ה ס"ב) "קודם שילך לבית המדרש יוכל לאכול פת שחרית, אם הוא רגיל בו, וטוב שירגיל בו". והשיעור שצריך לאכול כתב בפמ"ג (משב"ז סם) הוא כביצה,

והנה מלשון השו"ע שכתב "וטוב שירגיל בו", משמע שאינו חובה, אלא הנהגה טובה שיאכל פת שחרית, שיש בו כל המעלות שכתוב בגמרא.

והנה בשו"ת שבט הלוי (ה"ד סימן ט"ז) נשאל בשאלה זו האם אכילת פת שחרית, הוא בגדר מצוה דרבנן, ואם עובר נקרא עבריין, או שאינו אלא הנהגה טובה. וכתב (שם) וז"ל לדידי אין ספק בזה שהוא רק בגדר מצוה, לא בגדר מצוה, ולשון המחבר (סימן קנ"ה) "יוכל לאכול פת שחרית אם הוא רגיל בו וטוב שירגיל בו", ולשון זה מוכיח על עצמו שרק עצה טובה קמ"ל, ככל לשון חכמים מרפא, ולשון הסוד (שם) ומצוה להנהיג עצמו במדה טובה, והנהגה טובה, לשמור בריאותו כדי שיהיה בריא וחזק לעבודת הבורא יתעלה ע"כ. הנה הזכיר הסוד בזה גדר מצוה, והיינו משום שמביא להתחזקות בעבודת ה', והרי י"ג דברים נאמרו בפת שחרית (בב"ט ק"ז) ומחכים, וזוהי ללמוד וללמד, ודבריו נשמעים ותלמודו בידו, ופשיטא דמצוה להביא עצמו לזה, אבל פשוט דלא גזרו על פעולת אכילת שחרית גדר מצוה בפ"ע, אלא

ה"ה כשאר הנהגות ישרות שיש בהם

לומדי "יסודי התורה" למדו באלו הימים בגמרא (ס"ה): - (ע) - רשימה ארוכה של מיני מחלות ורפואות - שנתנו חז"ל על כל מכה ומכה וכתובה בגמרא.

ובטעם הדבר שחכמינו זכרונם לברכה כתבו הרפואות לכל המחלות, כתב המהרש"א (בחדושי אגדות ס"ה: ד"ה לדמא דרישא) וז"ל "ומתוך כך תראה שאין התלמוד חסר מכל החכמות, ואל יאמר המלעיג על חכמי ישראל שהיו חסרים מחכמות הרפואה" עכ"ל.

אמנם בימינו אין להשתמש בהני רפואות כמשי"כ המהר"ל (ספר מהרי"ל חלק הליקושים אות ט"ט) "כל הרפואות והלחשים שבכל התלמוד אסור לנסות אותם, משום דאין אדם יכול לעמוד על עיקרם, וכי לא יעלו בידם ילעגו וילגלו על דברי חכמים, [מלבד הא דאיתא בגמרא (מס' שבת דף ס"ה:) מי שנתחב לו עצם בגורנו מביא מאותו המין, ר"ל מאותו מין עצם, ויניח לו על קדקדו, ויאמר הכי "חד חד נחית בלע בלע חד, דהלחש הזה בדוק ומנוסה היא, ולכן אותו לבד התירו ולא שום אחר יותר"]".

אך באחת מן המחלות [שהתחול נפוח וגדול מחמת חולין], הביא הגמרא כמה רפואות, ובתוך הדברים כתב הגמרא (ס"ט:) "אלא מרגל שיהא רגיל באכילת פת שחרית, דמעליא לכולי גופיה שמועיל לכל הגוף". ומעלת אכילת פת שחרית מבואר בגמרא (בב"ט ק"ז), ונפסק להלכה בשו"ע (או"ח סי' קנ"ה) ע"כ אמרנו דבר בעתו מה טוב לשנות להלכתא זו.

י"ג דברים נאמרו בפת שחרית

ת"ר בברייתא י"ג דברים נאמרו בפת שחרית: (א) מצלת את האדם מן החמה החום, (ב) ומן הצנה, (ג) ומן הזיקין הרחות המזיקות, שכן פת שחרית מחזקת את האדם שלא ינוק מכל אלו, (ד) ומן המזיקין מן השדים המזיקין ביותר לאדם הלש, (ה) ומחכימות פתי שכיון שאינו מצטער מחמת רעב, דעתו מיושבת עליו, (ו) וזוכה בדין שיש לו עם חבירו, שכיון שדעתו מיושבת עליו, טענותיו מיושבות ומוטעמות היטב, (ז) ומסייעת לו ללמוד תורה, (ח) וללמד מאחר שדעתו מיושבת עליו, (ט) ודבריו נשמעין דהיינו

פת שחרית, ע"י לימוד גמרא

איתא בשם הרה"ק רבי צבי מויד"טשוב זצ"ל, מה דאיתא בגמרא (ב"ב ק"ז) פת שחרית מבטל פ"ג תלאים, הינו תלמוד"ד שבגימטריא פ"ת.

לימוד תלמוד סגולה לפרנסה

שמעתי משמו של מרן הגה"ק מבעלזא זיע"א בשם הרה"ק ר' אורי מטטרעליסק זיע"א, תלמוד"ד בגימטריא פ"ת, שלילמוד תלמוד מסוגל לפרנסה.

ודברת כמ, הנהגות הנח"צ רבי חזקוני גרינוואלד מפאפא זצ"ל

ברכת המוציא ובלא ברכת המזון, שלא לאחר כדי שיתחזק ראשו ויוכל להגיד ההלכה, הרי לנו שלא צריכים דוקא פת שמברכים עליו המוציא, ויוצאים נמי עם פת הבא ביסנין.

וכ"כ הכה"ח (שם) "ומה שכתב קיתון של מים נראה דטוב שיהיה חמין, וכמו שנוהגים עכשיו לאכול בבוקר פת הבא בכיסנין" עם קאוי או ט"ע, עייש.

ובאשל אברהם (בושטאטש סימן קנ"ה) כתב דבדיעבד יוצאים פת שחרית בשתיה המזינה אפילו ללא מאכל כלל.

ובשם הרה"ק רבי צבי מזידיטשוב זצ"ל, איתא דמה דאיתא בגמרא (ב"ט ק"י) פת שחרית מבטל פ"ג תלאים, הינו תלמו"ד שבגימטריא פ"ת.

סרך מצוה, דא"ת דהטור כיון לגדר מצוה ממש, א"כ המחבר בעל שו"ע חולק ללא צורך על הטור, והדברים פשוטים עכ"ל.

פת שחרית עם מיני מזונות / קא"י / תלמוד

פשוט דברי הגמרא משמע (שם) דיוצאים דוקא בלחם, כלשון הגמרא "י"ג דברים נאמרו בפ"ת שחרית", אמנם בפמ"ג (שם במשכ"י) משמע דשפיר יוצאים פת שחרית עם מיני מזונות, דכתב "שצריך דוקא פת, לאפוקי 'תבשיל' מחמשת מיני דגן שאינו בכלל פת שחרית", ומשמע מדבריו שעכ"פ מיני מזונות 'האפויים' נחשבים פת לענין זה, ושם

מוכיח עליהם שנקראים פת הבא בכיסין, ואין צריך דבר שברכתו המוציא, כמו שהביא הפמ"ג מתוס' בברכות (דף ל"ז:) שאף פת השרוי, שברכתו מזונות שפיר דמי לענין זה. וכן בכף החיים (שם באות כ"ג) הביא דברי התוס' (בברכות דף ל"ז: ד"ה אמר רבא) בשם רבינו דוד ממי"ץ וז"ל "שהיה רגיל ללבן פרווין במים בלילה כדי לאוכלן בשחר בלא

בזה שלא קדמו בלחם ומים, גרמו לחטא דזנות

בתוה"ק "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם וגו'", פרש"י על דבר על העצה שיעצו אתכם להחטיאכם, וכוונתו מה שגרמו להם לזנות אל בנות מואב, אמנם פלא להבין הרי הכתוב אומר על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים, והיכן רמזו בזה החטא דזנות. ושמעתי בשם הרב ר' בונם ז"ל בן הגאון ר' שמעון סופר ז"ל מקראקא שאמר על פי הגמרא (ב"מ ק"ז ע"ב), "י"ג דברים נאמרו בפת שחרית מצלת מן החמה ומן הצנה וכו' ונזקק לאשתו ואינו מתאוה לאשה אחרת ע"ש, אם כן אם היה להם פת שחרית לא היו נכשלים בחטא דזנות כגמ' הנ"ל, רק על ידי שלא קדמו אתכם בלחם על דבר העצה שיעצו אתכם להחטיאכם, כי מה שלא הביאו לחם זה היה גורם לחטא דזנות, ודפח"ח.

ילקוט הגרשוני

בית המדרש דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

זכרון מאיר – בני ברק

מודעה רבא לאורייתא

הננו מודיעים בזה לכל אנשי שלומינו הע"י

כי אי"ה ביום שבת קודש אחה"צ ילמד

הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א

שיעור בפרקי אבות מתובל בדרוש עוסר ואגדה

בשעה 6.40 בדיוק בבית מדרשינו

בברכת שבתא טבא

הגבאים

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

חוקים להורותם

דיני הפסק בברכות

נערך ונסדר ע"י הרב יהואל מייכל אברהם פרידמאן שליט"א

ומצוי בשבת שכמה בני אדם מברכים ביחד על לחם משנה אחד ואחר שכולם מברכים מחלקים ביניהם את החלה שיזהרו שלא לענות אמן על ברכת חבריהם.

שאר הפסקות בין ברכה לטעימה

יזהר שלא לילך ממקום למקום עד שיבלע החתיכה כי ההליכה ממקום למקום חשובה הפסק (שועה"ר הובא בשעה"צ סקכ"ח). וכן לא יעשה שום מעשה בין הברכה לאכילה.

לגן אחר סיום הברכה נחשב להפסק. (שו"ת מנח"י ח"ז סי' ט"ו).

בדרכי תשובה (סי' י"ט ס"ק מ"ה) מסתפק אי לרמז ולקרוץ בעיניו ובאצבעותיו נחשב להפסק ונשאר בצ"ע, (עיי"ש דהביא דברי הבאה"ט (אוי"ח סי' כ"ה) בהל' תפילין דחשיב הפסק בין הנחת תפילין של יד לתפילין של ראש, והדרכ"י נסתפק אי יש להשוות הפסק דתפילין להפסק בין ברכה לטעימה, דאפשר דדוקא בתפילין חשיב הפסק כיון דבעינן הוי אחד לשניה).

לשאוף "טאבאק" נחשב להפסק (דרכ"י שם).

הפסק בשתיקה בין ברכה לטעימה

לא יפסיק בין הברכה לאכילה יותר מכדי דיבור דהיינו כדי אמירת התיבות "שלוש עליון רבי" (סי' ר"ו ס"ג ומ"ב ס"ק י"ב, סי' קס"ז ס"ו ומ"ב ס"ק ל"ד), ולכן לא יברך על מאכל או משקה שהוא חס או קר ביותר עד שידע שיוכל לאכול ממנו תיכף אחר הברכה, ואם צריך להשיב רוח בפיו על המאכל שיתקרב מעט יעשה כן קודם הברכה. ובדיעבד אם הפסיק בשתיקה אפי' שהה הרבה אין צריך לחזור ולברך.

טעימת מאכל אחר בין הברכה לאכילה

בדיעבד אם בירך על מין מאכל ובטעות טעם ממאכל אחר אין צריך לחזור ולברך על מין הראשון, דטעימת מין השני לא חשיבי הפסק, (מג"א סי' ר"ט הובא במ"ב סק"ח, ועיי' בדע"ת שצ"ח להט"ז סי' ר"ב שכתב דטעימה חשובה הפסק, וכן ציינו אחרונים להנהי' חת"ס בס"י ק"י לגבי דין הברכה הסמוכה בתפילת הדרך דטעימה הוי הפסק, ולכאורה יש לחלק דהתם הוי לכתחילה, ולכתחילה אין להפסיק אף בטעימה, משא"כ היכא דכבר טעם בדיעבד לא הוי הפסק).

אכל מעט אחר הברכה ולא נהנה ממנו כלל מחמת שהיה חסר מלח או תבלין וכדו', אזי יזהר שלא יפסיק עד שיוסיף תבלין ויאכל מיד. (ברכת הבית ש"א סק"ט, דכיון שלא נהנה הוי כלא אכל לכן אסור להפסיק דהוי כהפסק בין ברכה לאכילה).

מיהו אם נהנה קצת אף שהי' חסר תבלין וודאי דעלתה לו הברכה ומותר להפסיק אח"כ (שם). דאף על ההנאה המועטת חל הברכה).

המברך על המאכל אסור לו להפסיק בין הברכה לאכילה, וכמה מיני הפסק שייך בזה, ויש מהם שאסורים רק לכתחילה ויש מהם שאף בדיעבד אם הפסיק צריך לחזור ולברך, ונבארם להלן:

הפסק בשיחה

יזהר שלא ישיח בין הברכה לאכילה אפילו מילה אחת, ובדיעבד אם שח צריך לחזור ולברך (שו"ע סי' קס"ז סעי' ו').

שיחה מעניין האכילה - לכתחילה לא יפסיק אף בשיחה שהוא צורך האכילה, כגון לומר לאחר ברכת הפת שיביאו מלח, אולם בדיעבד כשהפסיק בדיבור לצורך האכילה אינו צריך לחזור ולברך (שם).

ולכן אם אמר אחר ברכת המוציא הביאו מלח או אפי' אם הפסיק לצורך שאר צרכי הסעודה ואפי' אמר להביא כלים לצורך הסעודה אינו צריך לחזור ולברך (משנ"ב סק"ז).

זמן איסור השיחה

האיסור לשיח הוא משעה שבירך עד שיכלה ללעוס קצת מהמאכל ויבלענו. (משנ"ב סי' קס"ז ס"ק ל"ה, בשם מג"א ומקורו בשל"ה, וסברתו דכיון דעיקר הברכה הוא על הבליעה והא ראייה דבטעימה לחד א"צ לברך כבסי' ר"י, ולכאורה צ"ע קצת הראיה מטעימה דהתם טועם ואינו מתכוין להנאה, משא"כ הכא דמתכוין להנאה א"כ אפשר דכבר חל הברכה על הטעימה).

ובדיעבד אם עבר ושח בעודו לועס קודם שבלע אין צריך לחזור ולברך (במשנ"ב שם מביא מחלוקת אחרונים בזה ומשמע מדבריו דבדיעבד אינו חוזר ומברך, וכתב דע"פ לכתחילה בודאי יש ליזהר בזה מאוד).

ובאכילת פת טוב לכתחלה שלא יפסיק בדיבור עד שיגמור לאכול שיעור כזית מהפת, (מחצה"ש סי' קס"ז ס"ק ט"ז בפ"י דברי המג"א, ומובא במשנ"ב, ובדגול מרבבה כתב הטעם בזה דאף דלעולם אפי' באוכל פחות מכזית בעי לברך, מ"מ כיון דדעתו לאכול הרבה, ועיקר ברכת המוציא קאי על מה שאכל תיכף לברכה, ומה שאכל אח"כ אינו נפטר בברכה אלא נגרר אחר אכילה זו, לכן אם אכל בשעת המוציא פחות מכזית איכא למימר דאין אכילה זו חשובה שיגרר אחריו מה שיאכל אח"כ לפטרו מן הברכה ע"כ).

ולטעמו היה אפי' דבכל מאכל צריך שיאכל כזית בלא הפסק ולא רק בפת, כיון דהברכה חל על תחילת האכילה והשאר נגרר אחריו.

אולם בא"א (ברטשאטש) משמע דזהו רק באכילת פת בסעודה דכל הסעודה נגררת אחר הפת, וכן כתב שם עוד טעם כיון דאין נט"י אלא לכזית וכשם שאין להפסיק בין נט"י לברכת המוציא כמ"כ אין להפסיק בין נט"י לאכילת כזית).

הפסק דבר שבקדושה בין ברכה לטעימה

וכן אין להפסיק בין הברכה לטעימה בכדי לענות אמן או לקדיש וברכו (משנ"ב סי' ר"ו סק"ב).

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זיעועכי"א

יומא דהילולא י"ח אייר – ל"ג בעומר

התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי נולד לאביו יוחאי שהיה מגדולי הדור והיה מקורב למלכות, כבר עם שחר נעוריו היה רשב"י יניק וחכים ומתאבק בעפר רגלי חכמי ישראל ושותה בצא את דבריהם, ונמנה עם התלמידים אשר למדו תורה ביבנה מפי רבן גמליאל נשיא הסנהדרין, ורבי יהושע בן חנניה ראש אב בית דין, כמו כן קיבל תורה מרבי אלעזר בן יהודה איש כפר בריתא, כך הוסמך רשב"י על ידי התנא רבי יהודה בן בבא אשר סמך את ידו עליו בהחבא בין שני הרים שבין אושא לשפרעם, ועל כך נתפס אז רבי יהודה על ידי שלטון הרומיים שהרגוהו על קדוש ה'. ברם, רבו המובהק היה רבי עקיבא אשר ממונו ינק את עיקרי חכמתו, ורבי שמעון היה אחד מחמשת התלמידים להם העביר רבי עקיבא את מסורת התורה, לאחר שעשרים וארבעה אלף תלמידיו מתו במגיפה בימים שבין פסחא לעצרתא.

בהגיע עתו עת דודים נשא את בתו של התנא רבי פנחס בן יאיר, עוד בימי משתה חופתו אמר רבי חנינא בן חכניאי לרבי שמעון, שיוצא הוא לבני ברק ללמוד תורה בבית רבו רבי עקיבא, רשב"י הפציר בו שימתין לו עד שיכלו שבעת ימי המשתה ויילכו שניהם יחדיו, אך רבי חנינא סירב ויצא לדרך בגפו, כגמר ימי המשתה נטל רבי שמעון רשות מאשתו ויצא לבני ברק, שם שהה ברציפות שלש עשרה שנה ולמד תורה מפי רבי עקיבא יחד עם רבי חנינא בן חכניאי, כל אותן שנים לא נסע רשב"י לביתו כלל רק לפעמים הי' שולח שליחים להודיעו משלום בני משפחתו.

לאחר מכן פתח רשב"י עצמו ישיבה בצידון, וגם אז היה נוסע מדי פעם אל רבו לדלות ממנו תורה, ואפילו בעת שרבי עקיבא היה חבוש בבית האסורים בקיסרין, מסר את נפשו עד שהצליח להיכנס אליו כדי ללמוד ממנו תורה, וחיבה יתירה אהב ר"ע את רשב"י אשר מגדל חביבותו קראו רבי עקיבא "בני".

לאחר פטירת רבו רבי עקיבא פתח רשב"י ישיבה בעיר תקוע אשר בגליל העליון, ואותה ישיבה העמידה הרבה תלמידים, הם היו הדור הרביעי שאחר חורבן בית שני, וגם ראשוני האמוראים למדו בישיבתו של רשב"י, וביניהם האמורא הגדול "רב" שאף נחשב הוא כגמרא כאחד התנאים.

לאחר מכן קבע משכן ללימוד התורה בכפר מירון, ורבים באו ליצוק מים על ידיו, ורבים מהם היו בני עליה, ומתוכם בחר רבי שמעון תשעה תלמידים ללמוד עמם את פנימיות התורה, והיה מכנה אותם "חבריא". ואלו הם: בנו רבי אלעזר, רבי אבא, רבי יהודה, רבי יוסי בר יעקב, רבי יצחק, רבי חזקיה בר רב, רבי חיאי, רבי יוסי, ורבי יסא, ואתם עשה וחיבר את "האדרא רבא קדישא".

יום פטירתו מזה העולם היה ארוך ביותר, כי באותו יום גילה לתלמידיו את ה"אדרא זוטא" רזין עילאין, ולא היתה לשמש רשות לשקוע עד שסיים רשב"י ונתן לה רשות להחשיך, ואז עלתה נשמתו למרום ביום ל"ג בעומר שנת ג' אלפים תתפ"א, כשהתפשטה השמועה על הסתלקותו של רשב"י הוודרו ובאו אנשי חיל מכפר ציפורי, והפצירו בהם כי רצו שיקבר רשב"י במקומם, בני מירון צעקו בחבורה כי חשבו שלא יטמן בגבולם, עודם מדברים והנה עלתה המיטה כפורחת באוויר, ואש היתה מלהטת לפניה, ושמעו קול: "עלו ואתי ואתכבשו דהילולא דרבי שמעון". היכנסו ובואו והתקבצו דהילולא של רשב"י, "יבוא שלום ינוחו על משכבותם". כשהוכנס למערה שמעו קול מהמערה שמכרות ואומרת: "זה האיש מרעיש הארץ, מרגיז מלכות, כמה קטרוגים ברקיע משתתקים ביום זה בגללך, רבי שמעון בר יוחאי, שריבונו משתבח בו בכל יום, אשרי חלקו למעלה ולמטה, כמה אוצרות עליונים שמורים לו, עליו נאמר "ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימים".

ידע כל הנסתרות, דבריו עושים פרות, בטל פמה גזרות, אדוננו בר יוחאי

שבחו של רשב"י מי יכול לעמוד בו, אם לא שהוא כמשה רבינו ע"ה, כמו שמצינו במחלוקת קורח ועדתו אשר לאחריה פרצה המגיפה בישראל ציוה משה לאהרן לקחת מחתה לתת עליה אש שנלקחה מהמזבח ולשים קטורת לכפר על בני ישראל, ויעש כן אהרן ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגיפה, כל זה היה צריך לו למשה לטרוח, ואילו רבי שמעון בר יוחאי בדיבור בלבד ביטל גזירה והמגיפה מעל בני ישראל. (וזהו חדש רות קנ ע"א)

פעם הגיע רשב"י לעיר לוד ונודע לו שמגיפה שוררת בעיר, הסתובב רשב"י בעיר וראה אנשים נופחים את נשמתם, אמר: כל זה בעיר ואני כאן, גוזרני שתבטל הגזירה, מיד יצאה בת קול והכריזה: מזיקים, צאו מן העיר, כי רבי שמעון בר יוחאי נמצא בעיר, ואע"פ שהקב"ה הוא גוזר רבי שמעון מבטל, מיד בטלה הגזירה והמגיפה נעצרה, היה שם רבי חנינא אשר התפעל מגדלותו של רשב"י, והלך וסיפר על כך לרבי מאיר, אמר לו רבי מאיר:

חשוב למלך, או לשלם קנס שש מאות דינרים, כששמע רשב"י את כל אשר נעשה בא אליהם לבקרם בבית האסורים, ושאלם: כמה מעות הוצאתם בשנה זו לעניים, בדקו את החשבון ומצאו שחילקו לאביונים שש מאות דינרים פחות ששה דינרים, אמר להם רשב"י: תנו לי ששה דינרים ואשחרר אתכם ממעצרכם, עמדו ונתנו לו בהצנע ששה דינרים, הלך רשב"י ושיחד בהם את השליח שלא יספר למלך על אודות הענין, כשיצאו לחפשי שאלו את רשב"י: אם ידעת מקודם מדוע לא אמרת לנו את אשר יקרה אותנו באחרית הימים ואז בחפץ לב היינו נותנים גם ששה דינרים אלו לעניים, ולא היה לנו את כל העגמות נפש הלזו, השיב להם רשב"י: ידעתי גם ידעתי שבשמחה רבה הייתם נותנים את כספכם לעניים, ולמרות זאת נמנעתי מלגלות לכם על אודות הגזירה לפי שרציתי לזכותכם במצות צדקה לשם שמים. (ויקרא רבה לד, יב).

רשב"י ישב פעם בפתח שערי העיר לוד, זקק עיניו וראה את השמש מאירה במלוא עוצמתה, לפתע נתעמעם אורה שלש פעמים עד שחשך האור לגמרי ונראו בשמש צבעי שחור וירוק, פנה רשב"י לבנו רבי אלעזר: בני, בוא אחרי כי וודאי נגזרה גזירה מלמעלה והקב"ה מבקש להודיעני ששלושים יום תלוי הדבר שנגזר בעליונים ואין הקב"ה עושה דבר עד שמודיע לצדיקים, וזהו שכתוב "כי לא יעשה ה' אלוקים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים", החלו מהלכים ונכנסו לחרם, שם ראו נחש גדול בא במרוצה ופיו פתוח ולוהט בעפר הארץ, התנער רבי שמעון וחבט בידיו על ראש הנחש, ובעוד שהנחש משפיל את פיו הבחין רשב"י שלשונו מרחשת, אמר לו: עכנאי עכנאי לך ואמור לנחש העליון שרבי שמעון בר יוחאי נמצא בעולם, הרכין הנחש את ראשו לתוך בור אחד שבעפר ואז הוסיף רשב"י ואמר: גוזרני, כשם שהנחש התחתון חזר לנקב העפר, כן העליון יחזור למקומו, נשאו רשב"י ובנו ר"א תפילה לה' ובעוד שפתותיהם רוחשות תפלה ותחנונים, שמעו קולו של כרוז האומר: הממונים על גזירות הכנסו למקומכם כי רבי שמעון בר יוחאי ביטל, אשריך רשב"י שריבונך חפץ ביקרך יותר מכל בני העולם, במשה רבינו נאמר "ויחל משה" שאחזתו מחלה, ואתה רשב"י גוזר גזירה והקב"ה מקיים, הוא גוזר ואתה מבטל, מיד ראה רשב"י שהחמה שבה להאיר כבתחילה, והשחור חלף כלא היה, נענה ואמר: וודאי כבר נתמתקו הדינים בעולם, נכנס לביהמ"ד ודרש "כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו".

(זוהר ויקרא טו ע"א)

בגליון הבא נמשיך א"ה בתיאור כוחו דרשב"י לבטל גזירות רעות וכפי שהעיד רשב"י על עצמו "יכולני לפטור את כל העולם כולו מן הדין"

יום אחד יצא רשב"י מביתו וראה את העולם שחשך, אפילה גדולה כסתה את פני תבל, ואור היום כאילו כיסוי עב מכסהו וסותמו מלהאיר, אמר רשב"י לבנו ר"א: אין זה מקרה אלא שהקב"ה חפץ לעשות בעולמו דבר הבה נראה ונתבונן מה מבקש הקב"ה לעשות בעולמו, הלכו רשב"י ובנו ר"א ויצאו חוץ לעיר, והנה לפנייהם מלאך אחד דומה להר גדול ונישא, ומפיו בקעו שלושים להבות של אש, שאל רשב"י את המלאך: מה בכוונתך לעשות, השיב המלאך: עומד אני להפוך את העולם ולהחריבו, כי אין בדור הזה שלושים צדיקים, וכך גזר הקב"ה על אברהם אבינו "ואברהם היו יחיה", וה"ה בגימטריא שלושים, כי בכל דור ודור צריכים להיות לפחות שלושים צדיקים שיגיבו בצדקתם על העולם, אמר לו רשב"י: אבקשך ללכת לפני בורא עולמים ולאמר לו: "בר יוחאי נמצא בעולם, וכוחו שקול כנגד שלושים צדיקים", הלך המלאך בשליחותו, התייצב לפני כסא הכבוד ואמר לו מה שציוה לו רשב"י, אמר לו הקב"ה: לך והחריב את העולם ואל תשגיח על בר יוחאי, חזר המלאך לעולם הזה וביקש להחריבו, משראהו רשב"י אמר לו: אם לא תלך בשליחותי להקב"ה פעם שניה אגזור עליך שלא תוכל לעלות לשמים, ותהיה מוכרח להדחות למקום בו נמצאים עזא ועזאל, הם המלאכים אשר נדחו מלפני הקב"ה והפילו מן השמים לארץ, רשב"י המשיך ואמר לו: כאשר תבוא לפני הקב"ה תאמר: אם אין שלושים צדיקים בעולם יספיקו עשרים שכן נאמר "לא אעשה בעבור העשרים", ואם אין עשרים די אם יהיו עשרה שכן נאמר "לא אשחית בעבור העשרה", ואם אין עשרה די כוחם של שנים שכן נאמר 'על פי שנים עדים יקום דבר' ואין דבר אלא עולם שנאמר "בדבר ה' שמים נעשו", ואם אין שנים הרי יש אחד, ואני הוא, ודי כוחו של אחד שכן נאמר "וצדיק יסוד עולם", באותה שעה יצאה בת קול מן השמים ואמרה: אשרי חלקך רבי שמעון, הקב"ה גוזר ואתה מבטל, עליך נאמר "רצון יראיו יעשה". (זוהר בראשית לג ע"א)

פע"א בליל ראש השנה ראה רשב"י בחלומו שבני אחותו יצטרכו לשלם למלכות שש מאות דינרים, פנה אליהם רשב"י ועשאו גבאי צדקה ואמר להם: תשלמו הכל מכיסכם ופרטו כל הוצאה בפנקס מיוחד בסוף השנה נבדוק את החשבון והיה אם הפסדתם ממונכם אשלם לכם עד פרוטה אחרונה, נענה האנשים לדבר רשב"י ובמהלך אותה שנה חילקו בעין יפה מעות לעניים, בשלהי השנה הלשינו עליהם אצל המלכות שהם מסתחרים במשי, דבר שנאסר ע"י השלטונות, כתוצאה מההלשנה אסרום וחבשום בבית האסורים, בא עליהם אחד מאנשי הממשלה בהצעה: אם תרצו להנצל מעונש ב' דרכים יש לפניכם, או שתעשו בגד

מי האיש החפץ חיים

מצות כתיבת ספר תורה סגולה לאריכות ימים

שכן כתוב בס"ת של מלך "למען יאריך ימים על ממלכתו וגו'". (קב הישר)

פנה עוד היום לגבאי הוועד והעטרף למצוה רבה ונשגבה זו - 050.4128309

יעלה תחנונו

ביום ב' הבעל"ט שני בתרא מתענית בה"ב

נתאסף כל אנשי שלומינו בתפילת רבים
בעה"ב אברכים בחורים וילדי חמד שיחיו

לאמידת כל ספר תהלים בציבור

לשפוך שיח לפני מלך מאזין שוועה ולעורר רחמי שמים
עבור שלשת הבחורים שיחיו הנאנקים באדמת נכר ל"ע ומצפים לישועת ה'

בשעה 6.00 אחה"צ

בבית מדרשינו הגדול בשיכון

והן קל כביר לא ימאס תפילת רבים וישמע שוועתינו להוציאם מאפילה לאורה במהרה

נ.ב. העזרת נשים תהי' פתוחה

הנהלת הקהילה

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון.
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

ל"ג בעומר

נמשך ביום הזה רפואה וארוכה לכל חולי ישראל הנצרכים
לישועות ורפואות והיא בכלל הברכה. (צבי לצדיק)

רואים בחוש התעוררות הנפלה הנכנסת מדי שנה בשנה
בלבות רבבות אלפי ישראל לעלות למירון ביום ל"ג
בעומר ממש שהוא היא אתערותא עלאית כמ"ש בזה"ק
(ח"ג דף רצ"ו) וז"ל בתר שמעון קלא עולו ואתו ואתכנסו
להילולא דרבי שמעון הנה הד הוד קול עליון הזה שיצא אז
בערך שנת אלף הרביעי לפטירת רשב"י קול זה מתעורר
עוד היום ונכנס ומעורר לבות רבבות אלפי ישראל מיד
שנה להיות עולין ותאין ומתכנסין ביום ל"ג בעומר במירון
למקום מנוחת קדשו דרשב"י, ולשמוח שם בשמחת פני
האדון ה'.

(לשון הרי"א מרגליות ז"ל בספרו הילולא דרשב"י)

מצוה לילך על קבר של רשב"י ובנו ר"א בל"ג בעומר.
(סידור האריז"ל ר' שבת)

ואמר חזקיה אמר ר' ירמיה משום רשב"י יכול אני לפטור
כל העולם כולו מן הדין כן מידי שנה יום הילולא דילי
אומר כן בשמים על ידי הקב"ה נתן לבני ארץ ישראל
ויוכלו להתקבל התפילות ולכן המנהג לשמוח.
(שפתי צדיק)

הרה"ק רבינו עובדיה מברטנורא זלה"ה במכתבו לאחיו
(בשנת רמ"ט) כותב בזה"ל: ב"ח אייר יום מיתתו דרשב"י
באים מכל הסביבות ומדליקים אבוקות גדולות מלבד מה
שמדלקין עליה נר תמיד וכו' שהרבה עקרות נפקדו
וחולים נתרפאו בנדר ונדבה שהתנדבו למקום ההוא.
(דרכי ציון)

אומרים משמי' דהאריז"ל שביום ל"ג בעומר עומד התנא
האלקי הרשב"י על ציונו הקדוש ומברך לכל אחד ואחד
הבאים שמה למירון לכבוד שם קדשו לשמוח שם בשמחת
הילולא רבתי שלו. (הילולא דרשב"י)

כל ימי הספירה אנו מיחלים ומצפים ליום ל"ג בעומר שבו
הרחמים גוברים.

(עבודת ישראל בשם המגיד הק' ממעזריטש ז"ע)

מל"ג בעומר מתחיל ההארה של מעמד הר סיני שהיא
קבלת התורה וכבר כתבנו שההארה של יציאת מצרים
היה הכנה למתן תורה והניסים והנפלאות היה כדי
שנתאה למתן תורה ע"י הניסים, ועד ל"ג בעומר היה
ההארה של יציאת מצרים ומל"ג בעומר מאיר ההארה של
קבלת התורה שמרומז במלת ע"ד שרומז על התורה.

(קדושת לוי פר' ויצא)

פ"א דיבר הרה"ק רב שר שלום מבעלזא ז"ע מענין גדולת
יום ל"ג בעומר ואמר ל"ג בעומר הוא יום גדול מאוד ואמר
בנו הק' ר' זינדל "טאטע איך ווייס" ושאלו אביו: וואס
ווייסטו ואמר: "אזוי ווי יום כיפור" אמר לו אביו הקדוש:
"אמת, האסט צוגעטראפן".

(הרה"ק ר' איציקל מפשעווארסק ז"ע)

ט"ב ימים קודם קבלת התורה היינו ביום ל"ג בעומר בו
ביום מתחיל להתנוצץ אור הגנוז בתורה אור כי טוב ע"כ
מנהג ישראל שמדליקין בו נרות.

(בני יששכר, ל"ג בעומר)

בל"ג בעומר יכולין לזכות ליראת ה'
(שפת אמת אמור בשם החידושי הרי"ם)

וכל שנה כשבא יום זה יכול כל אדם לזכות לפי כחו
להשיג קבלת הד"ת שירד ביום זה בתושבע"פ ולכן
קבעוהו למועד. (פרי צדיק)

בל"ג בעומר הזמן להמשיך פרנסה. (עטרת ישועה)

וראוי לכל איש הירא וחרד לשום אל לבו היום ההוא
לשוב בתשובה כי זכות רשב"י מסייע לטהר. (יערות דבש)

לעילוי נשמת

ר' שמואל שרגא פיבל וואנחאצקער ז"ל

בן ר' שמואל אהרן ז"ל

גלב"ע י"ב אייר

לעילוי נשמת

הרה"ק ר' אלטער דוב איצקאוויטש ז"ל

בן ר' יוסף ז"ל

גלב"ע י"א אייר

בהנהלת הרב ב.מ. פינקלשטיין

ת.ד. 485 בני ברק - טל: 03-5707936

כעיד שנה בשנה גם השנה יהיה אפשר לחלק ע"י
הסגולה הידועה שרבים נושעו בו

חיי רומל משקה

על ציון התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א בל"ג בעומר במירון

- כשהנך תורם דרך מפעלינו -

אברכים יד"ש יזכירו את שמות התורמים, ויחלקו לחיים וידליקו נר ע"י הציון הק'
בכל ער"ח, ימי הרחמים והרצון, ימי השוכבי"ם, הושענא רבא וכו'

הודעה משמחת!

היות ובשנה זו חל ל"ג בעומר בערש"ק
ע"כ שמחים אנו להודיע לכל אלו שישבתו
בשבת אחר ל"ג בעומר במירון, כי אי"ה יוכלו
לקבל שתיה ומוץ ענבים כיד המלך.

זכור!!!

אנ"ש ותלמידי ישיבתה"ק הי"ו נהנים
מפועולותינו בעת שבתם באת"ק מירו
וכן רבים מאנ"ש נהנו מפועולותינו
ע"י שקבלו תלושי קניה בצרכניית מירון

לפרטים והרשמה
ברוך משה פינקלשטיין

03-5707936 / 050-4123401

רבי שמעון בר יוחאי

לכבוד התנא האלוקי

קורות וסדר תקופת ימי בית שני מיוסד עפ"י מדרשי חז"ל וספרי אגדה

תקופת בית שני

לא

קיצור מגילת הקודם:

יוחנן שימש כמלך וכה"ג שמונים שנה, ולסוף ימיו היה מקרב הצדוקים יותר מדאי כדי שלא ימרדו בו כמו שמרדו בימי אביו, והפרושים לא היו מרוצים מהתנהגותו לקרב הרשעים, ופשטה שמועה בישראל שהיו מרגלים אחרי יוחנן שאמרו נשבת במודיעין במלחמת היוונים וא"כ הוי יוחנן חלל ואסור לכהן ככהן גדול, והיה שם צדוקי אחד ממקורבי המלך ושמו אליעזר בן פועריה וסיפר למלך מה שהפרושים מלשינים עליו, אמר לו המלך והאיך אני יודע שאכן כן הוא, אמר לו אליעזר הקם ציץ בין עיניך ששם ה' חקוק עליו ויעמדו חכמים על רגליהם לגלות לך מצפוני לבם, ואכן כן עשה יוחנן ויצא את החכמים לגלות לו את האמת מה שחושבים עליו, והיה שם זקן אחד ושמו יהודה בן גדזיה ואמר למלך: "רב לך כתר מלכות, הנח כתר כהונה לזרעו של אהרן".

חכמים רק מה שכתוב מפורש בתורת משה, וצריך להתנהג כמנהג צדוק ובייתוס, והי' מועניש לאלו שקיימו תקנות החכמים.

ותהי קרן בית החשמונאי הולכת ויורדת, והצדוקים חזרו למעמדם ולתקפם הראשון כאשר היה בימי ממשלת היוונים, ומכיון שהרג יוחנן כל החכמים ולא היו סנהדרין, הכינו כסאות למשפט בהיכל המלך, והצדוקים היו דגים ויוחנן היו להם לפטרון ולראש.

ויטבע יוחנן כה"ג מטבעות חדשות ויחרות עליהן יוחנן הכהן גדול ראש חבר ה"יהודים" ולא כמטבעות הראשונות שקראוהו סתם "חבר היהודים" בלי אסמכתא "ראש", והיו הצדוקים רודים בעם כלבבם, וימיתו רבים בלא דין ומשפט, וישלטו גם בביהמ"ק והיו הצדוקים לכת איתנה השולטת בזרוע ובאגרף, ויגדל הקרע אשר בין יוחנן להפרושים וישנאו אותו.

ומאותה שעה פשטה מלכות רומי, כי שמו מגמתם להתפשט בעולם ולשלוט גם על ארץ יהודה, ולא הוסיף עוד יוחנן לעשות מלחמות וגבורות מאז והלאה, וידאג לבנו אשר ישב על כסא מלכותו תחתיו.

שלשה בנים היו לו אריסתובלוס - אנטיגנוס - ואלכסנדר, וכולם היו צדוקים ורשעים שהלכו בדרכי אביהם אחרי עושר ותענוגים, ויוחנן אהב את שני בניו הגדולים אריסתובלוס ואנטיגנוס, והי' שונא את אלכסנדר בנו הצעיר כי ראה בחלומו שאלכסנדר יכהן תחתיו כמלך, וידחוהו אביו עוד מילדותו ויצא להרחיקו ולגדלו בארץ הגליל, ולא ראה את פני אביו עד יום מותו.

המשך יבוא א"ה

ויבוקש הדבר ע"י החכמים לראות אם כנים הם דברי יהודה בן גדזיה, ולא מצאו הוכחות לדבר, והתרעמו מאד עליו שהוציא הדיבה והענישו אותו על מוצא שם רע שחייב מלקות, ויוסף הצדוקי אליעזר בן פועריה להרשיע ולהאשים את חכמי ישראל בעיני המלך שגם הם שונאים אותו ועל דעת כולם דיבר יהודה, ומשום כך הקילו במשפטו ואינם דואגים לכבוד המלך להעניש את המלשין כראוי, ויקצוף המלך מאוד ויצא בחרון אף ובזעם, ויוסף אליעזר הבליעל להרגיז את המלך בדברי בלע על הפרושים, ואמר לו: מחויב אתה להענישם ולהנקם מהם כראוי וכיאות לשונאי המלך, שאל לו יוחנן, ומה אעשה, אמר לו אליעזר רומסם והורגם.

אז נתעורר חלק הפנימי שהי' בלבו של יוחנן ואמר לאליעזר, ותורה מה תהא עליה, שמה מעתה תשתכח תורה מישראל, ענה לו אליעזר, הרי התורה כתובה והוא כרוכה ומונחת בקרן זווית, כל הרוצה ללמוד יבוא ללמוד מתוכה המצות הכתובה בה ולא תשכחנה, מיד נזרקה ביוחנן אפיקורסות, וקיבל דבריו אף שהיה לו להשיב התיינח תורה שבכתב אבל תורה שבעל פה מה תהא עליה...

ויבער כעסו של יוחנן ויתנהג כדת הצדוקים האכזרים, ויהרג את כל החכמים הנמצאים שם ואת יהודה בן גדזיה המלשין שרף באש, יהושע בן פרחיה הנשיא הזקן וגם שמעון בן שטח נמלטו לאלכסנדריא.

יוחנן ביטל אז כמה תקנות וסייגים שהתקינו חכמים מכמה דורות הקודמים, והלך בדרכי הצדוקים ויצא להכריז קול בכל מלכותו, שאין להתנהג כדברי

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — ב — בלתי מוגה

מוציא ש"ק פרשת תצוה תשס"ח לפ"ק

ביקורו של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בבית ש"ב הגה"צ ר' יצחק באב"ד שליט"א, אב"ד טארטיקוב-לאנדאן יע"א

הרב מטארטיקוב: די מומע תחי' (הרבנית הצדיקת לרפ"ש) האט אכטונג געגעבן אויף מיר.

כ'געדענק ווען כ'בין געגאנגען איינמאל אין חדר אומגעגעסן, איז זי געקומען אין חדר מיט א טעלער פארטיש אין חדר, און זי האט מיך דארט אנגעפיטערט. כ'געדענק נאך דעם זיידן ווען ער איז געווען אין וואלאווע. **רבינו שליט"א:** איר געדענקט אים נאך פון וואלאווע אויך?

הרב מטארטיקוב: ווען ער איז געווען אין וואלאווע בין איך נאך געווען א קליין קינד, נאר כ'האב אמאל דערציילט פאר די מומע תחי' א מעשה וואס איך געדענק פונעם זיידן, האט זי מיר געזאגט אז דאס איז נאך געווען אין וואלאווע. כ'האב פונקט דערציילט פאר הרב ר' ברוך שליט"א, אז די מומע האט מיר דערציילט אז כ'בין געווען ביים זיידן, און 6 חדשים איידער די נאציס זענען אריינגעקומען איז דער זיידע געווארן גערוועזן, און ער האט מיך צוריקגעשיקט קיין פעסט. ווען איך בלייב ווען ח"ו אין באטור... דארט איז קיינער נישט געבליבן לעבן. אזוי האט זיך געפירט דער מסבב כל הסיבות אז איך בין כ"ה געבליבן לעבן.

רבינו: באטור איז געווען א שיין שטעטל.

הרב מטארטיקוב: כ'געדענק נישט צופיל, כ'געדענק ווי דער זיידע איז אמאל געקומען פארדערן אין חדר, מ'האט געטיילט דעמאלטס מתנות פאר די קינדער טרויבן.

רבינו: הג"ר אברהם חיים שפיטצער שליט"א האט דערציילט אז ער האט זיך פארדערט אלס בחור ביים זיידן גאנץ מס' פסחים.

הגה"צ רבי שלום אליעזר ט"ב שליט"א רב דקהל יט"ל 15 ב"פ: דער טאטע ז"ל פלעגט דאך אלעמאל איינשטיין דא, ווען ער איז געקומען קיין לאנדאן.

הרב מטארטיקוב: דאס האט אן המשך, ווייל איך פלעג אלעמאל איינשטיין ביים פעטער ז"ל (מרן הברך משה זי"ע, שהיה דודו, כי אמו של הרב מטארטיקוב שליט"א היתה בת הגה"צ רבי אהרן מייטלבוים זצ"ל הי"ד מוואלאווע, ואחותו של הרבנית הצדיקת אימא דמלכא תלמי"א ולרפ"ש) אין וויליאמסבורג, ווען איך פלעג קומען צום רבי'ן ז"ל (בעל דברי יואל זי"ע) ביז ווען ער (מרן הבר"ט) האט זיך אוועק געצויגן קיין בארא פארק.

איינמאל איז געווען מוצאי שבת פאר סליחות, האב איך אנגערופן דעם פעטער פרעגן צי כ'קען קומען שלאפן מוצש"ק ביי איהם, ווייל מיר האבן געוואוינט אין די וועסט-סייד, ס'איז געווען שווער צו קומען פרי פארטאגס, בין איך געקומען אהין, און געזעסן מיט איהם ביז צוויי אזויגער פארטאגס ביים טיש און געשמעקט. פינף אזויגער האט מען שוין געדארפט גיין צו סליחות.

אלס קינד, פאר די קריג, האב איך געוואוינט ביים זיידן אין באטור (הגה"צ מוואלאווע זצ"ל הי"ד) א יאר צייט.

הרב"נ הרה"ג ר' ברוך מייטלבוים שליט"א: דער טארטיקוב'ער רב זצ"ל (כו"ר חתן הגה"צ מוואלאווע זצ"ל) האט געוואוינט אין בודאפעסט, דארט איז געווען א מאדערן חדר, האט דער זיידע געזאגט "כ'וויל נישט אז די אייניקלעך זאלן אזוי אויפואקסן, קום אהער קיין באטור" (מקום דירתו של הרב מוואלאווע בשנים האחרונות לפני המלחמה).

אב"ד סאטמאר 15 עוו: דער פעטער רבי נפתלי ז"ל (אחי הרב מוואלאווע) איז געווען 48 יאר רב אין באטור. דער וואלאווער זיידע איז נאכדעם געווען רב פיר יאר, פון תש"א, ביז די רשעים זענען אריינגעקומען.

רבינו: דער זיידע איז אוועקגעגאנגען פון וואלאווע ווען עס איז ענג געווארן, אין באטור איז געווען לייכטער דער מצב.

הרב מטארטיקוב: יא, ווייל אין וואלאווע זענען געווען משעכן, ווען אונגארן האט איבערגענומען, און האבן פארשיקט אלע פוילישע. די מומע האט דערציילט אז נאכדעם וואס מיין טאטע ז"ל (הגה"צ רבי אלכסנדר אשר באב"ד זצ"ל הרב מטארטיקוב) איז אנטלאפן, פלעגן זיי אלס קומען אין שטוב זוכן דעם טאטען.

רבינו: ס'איז געווען נאך א סיבה.

הגר"ב: איך האב געהערט פון עטליכע אידן פון באטור אז ווען הגה"צ רבי נפתלי ז"ל (אב"ד באטור) איז נפטר געווארן האט ער נישט איבערגעלאזט קיין זון ל"ע. דער פעטער רבי יצחק איז געווען אן איידעם ביי הר"צ רבי זושאלע (ה"ה הגה"צ רבי זושא האלבערשטאם, בנו של הר"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט, וחתנו של הגה"צ רבי נפתלי אב"ד באטור), רבי נפתלים איידעם, ער איז געווען זייער א געראמענער אינגערמאן, א בעל דרשן א תלמיד חכם, און עס האט געהייסן אז ער וועט איבערנעמען...

הרב מטארטיקוב: געהייסן האט עס אז דעם אויסטילער רב'ס זון רבי דוד ז"ל וועט איבערנעמען.

הרב ר' בנציון יאקאבאוויטש שליט"א איז דאך פון באטור, ער האט מיר דערציילט אז דער בעלזער רב האט געשריבן א בריוו אז עס איז דא א חזקה, ווייל מ'האט אים צוגעזאגט דאס רבנות, האבן זיי צוריק גענטפערט א בריוו קיין בעלזא, אז ער איז דאך נישטא, און זיי קענען נישט בלייבן אן קיין רב. האט מען דעמאלטס געברענגט דעם זיידן קיין באטור, און רבי יצחק איז געווארן רב אין וואלאווע.

הגר"ב: כ'האב געהערט אז זיי האבן קודם געוואלט נעמען רבי יצחק'ן.

רבינו: די מאמע תחי' האט דערציילט אז דער ר' יצחק איז שוין געקומען צופארן אויף א שבת, ער איז אבער נישט געפאלן פאר די אידן דארט ווייל ער האט געהאט א טאש-מיכל אין הויזן-טאש.

הגר"ב: ער האט געהאט עטליכע אזעלכע 'עבירות'... ער האט זיך אפגעווישט נאך די מוקה, ער האט געהאט א טאש-מיכל אין הויזן טאש (אצל הפארצייטישע חסידים היה חסרון גדול להחזיק חפצים בהויזן-טאש). דאס האט נישט געפאלן פאר דארטיגע חסידים.

דער זיידע (ר"א מוואלאווע) איז געווען זייער א כניאקישער מענטש, האט מען אפגעמאכט אז ער וועט גיין קיין וואלאווע אויף עטליכע יאר, און דער זיידע וועט קומען קיין באטור אויף עטליכע יאר, און ווען ער וועט עלטער ווערן וועט מען צוריק טוישן. דערווייל איז מען ליידער נישט אנגעקומען דערצו.

רבי יצחק האט זיך נאר גערופן 'רב הצעיר' אין וואלאווע. דער זיידע ז"ל (מרח"ב משה ז"ל) ווען ער דערמאנט אים לע"נ אין זיינע ספרים שרייבט ער "רב הצעיר" אין וואלאווע.

הגר"ב: הגה"צ רבי מנחם בראדי זצ"ל איז געווען זייער בידידות מיטן באטור'ער רב. איך האב אמאל באקומען א ספר "באר מנחם" פונעם קאלוב'ער רב א מתנה פון הר"ה ר' יודל ראזענבערג ע"ה אין קעמפ, ווען כ'האב עס געוויזן פאר מיין באטור'ער זיידן ז"ל האט ער מיר דעמאלטס געזאגט אז ער האט באקומען פון איהם התרת הוראה. עס איז געווען א ידידות אין די משפחה, איז ער זיך געפארן פארהערן ביי אים.

רבינו: ער איז געווען טאקע אין די זעלבע תקופה רב אין קאלוב.

ובירך רבינו על הפירות

אב"ד סאטמאר 15 עוו: דער באטורער רב רבי נפתלי ז"ל האט באפוילן מ'זאל מאכן א פענסטער אויף זיין אוהל, אז ער זאל קענען ווייטער זעהן די שטאט.

הגר"ב: רבי נפתלי דער באטורער רב איז אמאל געווען אין סאטמאר אויף א לינת לילה, האט מיר ר' אהרן פאללאק ע"ה דערציילט אז כמשך די 24 שעה וואס דער באטורער רב איז דארט געווען האט ער נישט אפגעטרעטן פון אים. האט דער באטורער דעמאלטס דערציילט אז ווען ער איז געקומען קיין באטור איז די שטאט נאך געווען זייער פראסט, נאך עטליכע יאר האט די שטאט אנגעהויבן אויפצובליעהן, און אזוי ווי ס'איז געווען א גרופע חסידים אין די שטאט האבן זיי באשלאסן אז זיי

גייען מאכן אן אייגן חסידיש ביהמ"ד. דער באטורער רב האט דאס נישט אויסגעהאלטן, ענדליך זעהט ער שוין אביסל פירות פון די ארבעט, גייען זיי זיך אוועק עקסטער.

האט ער דערציילט "איך האב נישט געוואוסט וואס צו טוהן, נאר איך האב א חבר דער קאלובער רב, כוועל זיך גיין מיט איהם שוואל עצה זיין.

דער קאלובער רב האט מיך געראטן "א חסידיש בית המדרש איז ווי א 'פיל'?"

רבינו: איך האב אויך געהערט די מעשה, ווייל צווישן די חסידים זענען דאך אויך געווען סיגוט'ער חסידים, פון מיין זיידן דער עצי חיים ז"ל. דער באטורער רב האט זיך שוואל עצה געווען מיטן קאלובער רב, ווייל דארט אין קאלוב האט פאסירט די זעלבע זאך, די חסידים האבן זיך דארט געעפענט אן אייגן ביהמ"ד, האט ער איהם געזאגט "אז ווען א דאקטער פארשרייבט פאר איינעם א רעצעפט, ווער עס האט שכל שלינגט עס אראפ, מ'נעמט אביסל ס'גוט א ציפ און מ'שלינגט עס אראפ, נאך אביסל ס'ציפט נאך אביסל און מ'שלינגט עס אראפ". האט ער אים געזאגט "שלינגט עס אראפ"...

הגר"ב: ר' אהרן פאלאק האט דערציילט אז דער באטורער רב האט דערציילט אז "כ'האב אים געפאלגט און כ'האב געהאט גרויס הצלחה, ווען זי האבן געזעהן אז איך קריג זיך נישט האבן זיי מיך אנגעהויבן צו רופן אויף א שיינעם שבת.

רבינו: ער פלעגט גיין דאווענען צו זיי שבת חול המועד, יעדן שבת חוה"מ פלעגט ער דאווענען אינעם חסידישן ביהמ"ד.

הגר"ב: ער האט געזאגט "איך בין אהין געגאנגען דאווענען, איך האב הנאה געהאט און די שטאט האט געבליעהט.

רבינו: ער איז געווען א שמרענגער רב.

עס איז פארשטענדליך אז עס זענען אוועקגעגאנגען די חסידישע אידן פון ביהמ"ד איז ער געבליבן מיטן שוואכערן ציבור האט עס איהם וויי געטון. אבער ער פלעגט גיין צו זיי. ער האט שלום געמאכט מיטן מצב, און ער האט אזוי מצליח געווען.

הגר"ב: ר' אהרן פאלאק האט דערציילט אז עס איז דעמאלטס געווען א ר"ח סעודה און ער איז געקומען צום

רבי'ן ז"ל - דער באטורער רב איז געווען סך עלטער פונעם רבי'ן, ער פלעגט שמועסן מיטן רבי'ן זייער היימיש 'פער דו' - דער רבי האט זייער שפעט פארצויגן, אינמיטן כאפט ער זיך אז עס איז שפעט, זאגט ער פארן רבי'ן "סאטמאר רב, זאג מיר נאר, ווען דאוונסטו מנחה?" זאגט אים דער רבי אזוי ווערטלדיג "מ'זאגט דאך 'למנחה למנחה', מ'דאווענט מנחה ווען ס'איז דא שטערנס".... ער האט געהייסן געבן מים אחרונים, און ער האט אליינס געבענטשט, און ער איז ארויסגעלאפן דאווענען מנחה.

רבינו: ער איז געווען מיטן פעטער א ערשטע קאזין (כי אמו היתה אחות מרן הקדוש זי"ע).

הרב מטארטיקוב: די מומע תחי' האט מיר דערציילט אז דער רבי ז"ל פלעגט קומען צו פארן אויף א שבע ברכות ווען דער וואלאווער זיידע האט חתונה געמאכט.

רבינו: אוודאי, מ'האט זיך געהאלטן זייער נאנט אין די משפחה.

דער באטורער רב האט געזאגט פארן פעטער ז"ל ער איז דאך נישט געווען קיין רבי, ער האט נישט געהאט קיין חסידים, אבער ער האט געהאט די כשרונות צו זיין א רבי, האט ער געזאגט א ווערטל "א שוסטער וואס האט נישט קיין ארבעט איז נישט קיין שוסטער?", האט ער איהם גענטפערט "יא אמת, אבער א גומער שוסטער האט אלעמאל ארבעט".

ובירך רבינו: "לחיים לחיים טובים ולשלום, דער אייבערשטער זאל העלפן אז מיר זאלן זיך זעהן אויף שמחות מיט פרייליכע הערצער".

ובירך רבינו לכל המשפחה ודברו בנועם שיה בעניני משפחה **רבינו:** "כ'געדענק ווען די מאמע תחי' איז געפארן קיין לאנדאן צו אייער חתונה, ס'איז געווען א גאנץ עסק דאס פארן, זי איז דעמאלטס געפארן אליין".

וכאשר נגשו בניו וחתניו לקבל ברכת קדשו, הציג הרב מטארטיקוב את חתנו הצעיר נכדו של גאב"ד ביליין שליט"א **הרב מטארטיקוב:** "ווען כ'האב געטון דעם שידוך האב איך טעלעפאנירט צום פעטער ז"ל (מרן הכרד משה ז"ל) און גערעדט איבערן שידוך, האט ער מיר געזאגט "יא, דער ביליצער רב האט געוואוינט דא אין אמעריקע, מיר זענען געווען גרויסע ידידים".

רבינו: דער טאטע להב"ח איז בידידות געווען מיט אים ווען ער האט נאך געוואוינט אין אמעריקע".

הרב מטארטיקוב: דא אין לאנדאן קומט ארויס אן ענגלישער צייטונג, האט מיר עמיצער געוויזן אן ארטיקל פון איינעם פון מאנסי וואס שרייבט אז ער האט פאר פינף יאר צוריק געהאלטן א דרשה ביי די 'אגודה קאנווענשאן' אז מ'זאל מאכן תקנות ביי די התונות, און ס'איז גארנישט געווארן דערפון. שרייבט ער אז יעצט אז סאטמארער רב האט געמאכט די תקנות האפט ער אז מ'וועט דאס שוין קענען ביי זיי אויך נאכמאכן.

רבינו: ס'איז געווען יענע וואך זונטאג איינמאל, מארגן וועט איה"ה זיין נאכאמאל, אן אסיפה אין בארא פארק, פון פארשידענע קהילות וואס ווילן זיך אנשליסן דערין. דער אייבישטער וועט העלפן...

הגר"ב: רבי יצחק זאגט אז מיט יארן צוריק איז שוין געווען דעם שווער'ס (רבינו שליט"א) תנאים צוזאמען מיטן ווארט.

הרב מטארטיקוב: דער תנאים מיטן ווארט איז געווען אין שטוב ביי ר' חיים משה פעלדמאן נ"י, דא ביי מיר זענען די מחותנים געזעסן און אפגעשמועסט פארשידענע זאכן.

ונפרדו לשלום

יום א' פרשת כי תשא תשס"ח לפ"ק

ביקורו של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בבית הגה"צ רבי יהושע זאב מוילז'יש שליט"א, אב"ד יעוש לאנדאן יע"א

רבינו דרש בשלומן ונסתובב השיחה בענינים שונים

הגה"צ מליעזש: איך האב א זאך וואס מ'ווייזט מ'התן הרה"ח ר' יוסף אשכנזי ע"ה האט געזאגט אז ער מיינט לפי דעתו האט קיינער נישט זוכה געווען אזוינס צו באקומען פונעם רבין זי"ע.

הרב מליעזש הראה לרבינו שליט"א מכתב שקיבל מרביה"ק בעל דברי יואל זי"ע לפני התונות

הגה"צ מליעזש: דער יחוס פון דעם בריוו איז אז עס איז געשריבן געווארן מתחילתו ועד סופו דורכן רבין אליין, אנדערש ווי אלע בריוו וואס ר' יוסף האט געשריבן. דער בריוו האט פארן רבין גענומען צו שרייבן זייער לאנג. איך האב אריינגעקוקט דורכן לעכל ביים רבין שרייבנדיג דעם בריוו.

רבינו קרא המכתב

הגה"צ מליעזש: ער שרייבט א מליצה "ובחרת בחי"ם" מרמז זיין דעם טאטן ז"ל (הגה"צ מסארוואש זצ"ל).

די מעשה איז געווען, איך האב געמושעט דעם רבין פאר א התרת הוראה, האט ער געזאגט אז איך זאל קודם גיין צו אנדערע רבנים, ער האט נישט געהאט קיין חשק צו געבן. כ'בין געגאנגען נעמען התרת הוראה פון שארמאשער רב, פון ריסקעווער רב, פון רבי יונתן שטייף ז"ל, און כ'האב עס צוריק געברענגט פארן רבין, האט ער געזאגט אז ער וויל נישט געבן אן התרת הוראה "אבער כ'וועל דיר געבן עפעס וואס דו וועסט זיין צופרידן" און ער האט דאס

געגעבן. איך האב הנאה אז דער דריטער דור ליינט שוין דעם זעלבן בריוו...

רבינו: איך האב שוין פון פריער געהערט אז איר האט א שיינעם בריוו פונעם פעטער ז"ל.

הרה"ח ר' שמואל הכהן פריעדמאן משב"ק: איר האט דאך געשריבן סוגיות אויך.

הגה"צ מליעזש: יא, איך האלט יעצט ביים ארויסגעבן דעם רבי'נס חידושים אויף זעקס סוגיות וואס איך האב געשריבן. חידושים וואס זענען נאך קיינמאל נישט געווען געדרוקט, איך האב עס געשריבן תשי"א-תשי"ב.

דעמאלטס איז נאכנישט געווען דער היתר פון שרייבן דעם רבי'נס חידושים, ווען כ'האב געזעהן אז דער רבי קוקט אויף מיר האבן זיך מיר די קישקעס געדרייט.

רבינו: וועלכע סוגיות האט איר געשריבן?

הגה"צ מליעזש: קבלנות, נדרים ונדבות אין קריבין ביו"ט, ליבון רעפים.

כ'האב זיך דערמאנט ווען כ'האב געהערט דעם רבי'נס פלפול פרייטאג צונאכטס, דאס הערט מען דאך נישט געווענליך פון קיין רבי'ס אזוי בלאהר יד...

עטליכע יסודות וואס דער רבי האט יעצט ארומגערעדט ומענין אי אמרינן יש אם למקרא או יש אם למסורת, ובדברי המהרי"ט (וי"ד ח"ב א) הנוגע לשיטת הרמב"ם דסובר דספיקא דאורייתא מה"ת לקולא, דהוא סובר דאינו חייב אשם תלוי רק בחתיכה אחת מב' חתיכות כשיטת

היא בר רב (כריתות יז) האט שוין דער רבי ז"ל געזאגט ביים 'קרעפל פשטיל תשי"ב, ער האט געזאגט א מעם פארוואס מ'עסט געבראמענע קרעפלעך אום שבעות, האט ער דעם גאנצן פלפול גערעדט פון דעם מצוות מצות, יש אם למקרא, יש אם למסורת, און ער האט אויסגעפירט אז די מלאכים לערנען יש אם למסורת, במילא איז טיגן נישט אסור, און דער בוכ"ע האט גפסקענט יש אם למקרא, ממילא האט ער מסביר געווען די מדרש אברהם אבינו לא זו שאכלתם אצלו, אויב דאס האט אויך מיטן מסורה ומיטן מקרא.

הגרנ"ה צווייבל שליט"א: דער חלק פונעם פלפול איז שוין געדרוקט, אין דברי יואל אויף סוגיות (דרוש ופלפול בענין בהרת קדמה לשער לבן).

הגה"צ מליעזש: דער רבי זאגט אסאך מאל נאך א ווארט וואס איך האב מחדש געווען.

די מעשה איז געווען אזוי: איינער פון רבינ'ס חסידים איז געווען א שוחט, ער איז געווען א שטיקל צייט אזוי נבוכ, גייט ער אריין צום רבי'ן ז"ל, עס איז געווען נאך די פטירה פון הרבנית ריוועלע ע"ה, ווען מ'האט איינגעטיילט דעם סדר פון די הויז-בחורים, פונקט בין איך יענעם טאג געווען דער הויז-בחור, און איך הער ארויס קולות פון רבינ'ס צימער אכט אזוינער אינדערפרי.

איך האב זיך דערשראקן, קוק איך אריין דורכן לעכל, האב איך זיך צוגעהערט דעם שמועס, הער איך ווי ער זאגט פארן רבי'ן "רבי, איך וויל נישט זיין קיין שוחט, וחמאתי נגדי תמיד, כ'האב שוין נישט קיין כח, כ'וויל אלעס אוועקווארפן".

דער רבי קוקט אים אזוי אן "דו ווייסט וואס הייסט 'חמאתי נגדי תמיד', דו מיינסט אז תמיד איז טייטשט פיר און צוואנציג שעה?! וואס איז געווען דער קרבן תמיד, דער עולת הבקר אשר לעולת התמיד, ווילאנג האט גענומען דער קרבן תמיד, כהנים וריוזין הם, א האלבע שעה, א שעה, און די תורה זאגט אז דאס הייסט תמיד... זעץ זיך אוועק יעדן טאג א האלבע שעה, טו וואס דו ווילסט, זאג תהילים, לערן, אבער נאכדעם, ניין אזויגער גיי צו דער ארבעט כאחד האדם. וכך הוה.

איינמאל ווען איך בין שוין געווען א אינגערמאן בין איך געווען אין א קאנטרי וואו עס איז געווען ליטווישע רבנים, הג"ר משה פיינשטיין ז"ל מיט זיין איידעם הרב שוסנאל

ז"ל, און איך בין דארט געווען דער איינציגסטער שטריימל, און מ'האט מיך צוגעשיקט צו קבלת שבת.

כ'האב אביסל מורא געהאט וואס דא וועט זיין, אבער עס האט זיך גוט געענדיגט כ"ה, דער לכה דודי, אלעס האב איך געזאגט אויפן רבינ'ס נוסח, נאכן דאווענען זאגט מיר רבי משה "דו ווייסט, יעצט זעה איך אז חסידים קענען דאווענען בעסער ווי די ליטוואקעס". דאס איז געווען דער יישר כח. ס'איז מיר געווען א גרויסער חיזוק.

פרעגט ער מיך "וואו האט איר געלערנט?", זאג איך, ביים סאטמארער רבי'ן. זאגט ער מיר "זאגט נאך א דבר תורה פונעם רבי'ן".

איך טראכט אזוי וואס פארא חידוש קען איך נאכזאגן פאר א ליטוואק, האב איך זיך דערמאנט אז כ'האב א חידוש אויף 'קדשים', דערציילט איך די מעשה אז דער סאטמארער רבי האט געזאגט אז 'תמיד' מיינט נישט דוקא 'תמיד'...

פרעגט ער "און וואס איז מיט 'שויתי' שויתי ה' לנגדי תמיד... א ליטווישע קשיא.

דעמאלטס האב איך נישט געהאט קיין גוטן תירוץ אויפן פלאץ וואס צו ענטפערן.

כ'וויל נישט זיין קיין מורה הלכה בפני רבו, וואס זאגט דער רבי?

רבינו: נו, זאגט'ס ווייטער...

הגה"צ מליעזש: כ'האב נאכדעם געטראפן א מורא'דיגן תירוץ, ווייל עס שטייט פון בעל שם טוב חק, אויפן פסוק "אשרי האיש לא יחשוב ה' לו עון", אז דאס אליין אז מ'איז מסיח דעת פונעם אייבערשטן, לו עון, דאס אליין איז שוין אן עבירה. קומט אויס אז דער זעלבער דוד המלך וואס ער זאגט 'שויתי', און 'חמאתי', זאגט אז ביים אייבערשטן איז איין רגע היסח הדעת 'לו עון', קען מען דאך נישט זאגן אז 'שויתי' זאל מיינען א האלבע שעה, אבער ביי 'חמאתי' זאגט ער נישט אשרי האיש לא יחשוב מחמאיו...'

אבער ווען איך האב זיך געכאפט דעם תירוץ איז ער שוין געווען אויפן עולם האמת.

עס איז געווען דא א שיינער שבת... אה, ווען דער רבי וואלט ווען כאטש יעדע דריי חדשים געקומען אהער... מיר זענען גרייט...

הגה"צ אב"ד סאטמאר 15 עור: "תמיד"...

הגה"צ מליעזש: כ'האב געזאגט א ווערטל, ש'שטייט "ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד מראשית השנה ועד אחרית שנה", וואס שטייט עפעס אזא לשון 'מראשית השנה'? נאר לויט ווי דער רבי זאגט אז 'תמיד' מיינט נאר א האלבע שעה, אוי וואלט ווען שוין אויסגעזעהן ארץ ישראל ווען דער 'תמיד' זאל נאר זיין א האלבע שעה, מילא מוז שטיין ארויסגעשריבן "מראשית השנה ועד אחרית" ווייל מ'דארף האבן שמירה און מ'דארף האבן רחמים יעדע רגע.

חתנו הרה"ג רבי אשר אנשיל יונגרייז שליט"א רב דביהמ"ד תפארת עמרם: אויף דעם וואס וואס דער רבי האט געזאגט פריער ביי די תורה ביי שלש סעודות ופירש המסורה בפר' תצוה שלשה פעמים ונשמע, ונשמע קולו בכזו אל הקודש, ואידך (שמות כד יז) כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע, ואידך (אסתר א כ) ונשמע פתגם המלך האב איך געקלערט א פשוט'ע פשט אויף די מסורה אז "ונשמע פתגם המלך" אז דער רבי האט געזאגט א זאך וואס ער האט באפוילן פארן ציבור, איז אוודאי "נעשה ונשמע", וועט מען דאך נישט פרעגן, ווייל "ונשמע קולו" דארף מען דען פרעגן צי עס איז גוט? אוודאי איז דאס א גוטע זאך.

הגה"צ מליעזש: עס איז געווען גוטע צייטן... כ'קען נישט פארגעסן, עס איז געווען תשי"א, בשנים קדמוניות, און דער רבי האט מיך מכבד געווען אז איך זאל זיין דער שבת בחור, מיין טאטע ז"ל האט געמוזט גיין קיין דעטרויט וועגן פרנסה, האט ער געזאגט וואס וועט זיין מיט מיינע צוויי קינדער, האט דער רבי געזאגט "זארגט אייך נישט, דעם זונטאג עפן איך א ישיבה, איינער וועט זיין מיין שבת בחור, און איינער וועט זיין רבי יאסל'ס". איך בין דאך עלטער געווען, בין איך געגאנגען צום רבי'ן, פינף יאר האב איך קידוש געמאכט פאר די רביצין ע"ה.

כ'געדענק אזוי ווי היינט ווי דער רבי זאל זיין געזונט מיט די ברודערלעך, זענען געקומען זאגן 'גוט שבת' פאר די רביצין דארט אונטן. דאס האב איך נאך מיטגעהאלטן, אבער ווען דער רבי שליט"א איז ארויפגעגאנגען שפעטער צום פעטער האב איך שוין נישט מיטגעהאלטן, דאס איז שוין נאר געווען פאר די יחידי סגולה.

יעדן שבת געדענק איך ווי דער רבי שליט"א איז געקומען מיט די מאמע לרפוש'ש.

רבינו: ווער ארבעט אויס די חידושי סוגיות וואס איר גיט ארויס?

הגה"צ מליעזש: כ'האב דאס געגעבן פאר הרה"ג ר' משה יודא מייזעלס שליט"א א זון פון הגה"צ רבי נתן יוסף ז"ל. כ'האב אים געזאגט אז כ'באצאל איהם וויפיל ער וויל פאר די ארבעט, זאגט ער מיר אז איך קען איהם סיווי נישט באצאלן די הנאה וואס ער האט צו טון די ארבעט פון אויסארבעטן דעם רבי'נס כתבים, און ער וויל נישט געמען קיין פרוטה אחת.

איך מוז האבן אן הסכמה פונעם רבי'ן איידער איך גיב ארויס דעם ספר.

רבינו: א ספר תורה דארף אויך נישט האבן קיין הסכמה...

הגה"צ מליעזש: אין איהעל איז געווען צופאלן דעם זיידנים ציון, איז דארט געווען דער ראה"ק ליפא קליין, קומט ער אריין און ער זאגט אז די אייניקלעך דארפן עוסק זיין דערין, זאג איך אים שטילערהייט "וויפיל קאסט אזא מעשה", ער האט מיר געוויזן דעם גאנצן פלאן, כ"ה מיר האבן געמאכט א מציאה ווייל עס האט נישט צופיל געקאסט די גאנצע זאך.

רבינו: ווען איך בין געווען אויף די יארצייט האבן מיר זיך דארט געטראפן מיט דעם ר' ליפא קליין.

הגה"צ מליעזש: יא, כ'געדענק, איך בין דאך געווען דעמאלטס ביים טאטנס טיש ביי די יארצייט סעודה.

רבינו: אויסער דעם האבן מיר זיך דארט אויך אמאל געטראפן ווען איך בין אליינס געפארן קיין איהעל.

וכיכר את רבינו בלחיים

ואמר: "דער רבי וועט איבערלאזן ברכת אחריו..."

ובירך רבינו: "לחיים, לחיים, לחיים, דער אייבערשטער זאל העלפן מיזאל זיין געזונט און שטארק, דער אייבערשטער זאל העלפן מיט אלעם ברכה והצלחה וכל טוב".

ובירך הגה"צ מליעזש: "לחיים, דער רבי זאל זיין א מאיר אויף לאנדאן, עס זאל זיך לייכטן, מיזאל געדענקען דעם שבת, און מיזאל זוכה זיין עד מאה ועשרים שנה זיך טרעפן נאכאמאל, און אויפטון פאר אידישקייט".

ובירך רבינו לכל בני המשפחה, וכאשר יגש נכדו, שהוא גם נכד הגה"צ מסאדאוונא זצ"ל לקבל ברכת קדשו, אמר רבינו: כ'האב גוט געקענט דעם סאדאוונער רב, ער איז געווען מיטן טאטן זעהר א שטארקער ידיד, ער פלעגט קומען צום טאטן אסאך".

ונפרדו לשלום

דברית קידש

מב"ק מרז רבינו הגה"ק שליט"א

לימוד פרקי אבות שב"ק פרשת אמור שנת תשס"ח לפ"ק בקרית יואל יע"א

חמיר יותר מעשה דלפני הדיבור, ובפני יהושע ובחידושי מהרי"ט (שם) הקשו מהא דפריך במס' יבמות (דף ה.) דלא מצינו למילף עשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת מפסח ומילה ותמיד שדוחין את השבת, דמה להנך שכן ישנן לפני הדיבור. אם כן משמע דעשה דלפני הדיבור חמיר טפי, ובירושלמי משמע דקל, ועל כרחך צריך לומר דהש"ס דילן פליג על הירושלמי בזה וס"ל דעשה דקודם הדיבור חמיר יותר, עי"ש. והנה עשה דפו"ר הוא עשה דקודם הדיבור, ותלמוד תורה הוא עשה דלאחר הדיבור. וזה שאמרו הא לן היינו לבני בבל דס"ל כשיטת הבבלי דעשה דקודם הדיבור חמיר, ופו"ר הוא עשה דקודם הדיבור, לכך ישא אשה ואחר כך ילמוד תורה, והא להו היינו לבני ארץ ישראל דס"ל כשיטת הירושלמי דעשה דקודם הדיבור קל, אם כן עשה דלימוד התורה שהוא לאחר הדיבור חמור יותר מפו"ר שהוא קודם הדיבור, לכן ילמוד תורה ואחר כך ישא אשה, עכ"ד.

והנה כתב במאיר עיני חכמים (ח"א סימן כ"ח) דבאם היה לאבותינו קודם מתן תורה דין בני נח, אמרינן דעשה דקודם הדיבור קיל מעשה דלאחר הדיבור, ואינו יכול לדחות שאר לא תעשה שבתורה, מה שאין כן אם היה להם דין ישראל, אמרינן דעשה דקודם הדיבור אלים ככל עשה דלאחר הדיבור, ויכול לדחות כל לא תעשה שבתורה כדין עשה דוחה לא תעשה, עכ"ד. ומעתה אי היה להם דין ישראל ועשה דקודם הדיבור אלים, אמרינן ישא אשה ואחר כך ילמוד תורה, אבל אי היה להם דין בני נח ועשה דקודם הדיבור קל, אם כן עשה דלימוד התורה שהוא לאחר הדיבור חמור יותר מפו"ר שהוא קודם הדיבור, ואמרינן ילמוד תורה ואחר כך ישא אשה.

ונקדים עוד מה שכתב החיד"א בהגדת שמחת הרגל (פיסקא ויאמר לאברהם) שבאם היה לאבותינו דין בני נח, חשבינן שעבוד מצרים מעת שנוולד יצחק (פרקי דרבי אליעזר פמ"ח), שכבר היו מאז בארץ לא להם, שהרי אברהם קנה הארץ בחזקה (בבא בתרא ק), ומבואר ברמב"ם (הל' זכיה פ"א ה"ד)

והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך. והקשו כל המפרשים הא מקרא מלא דיבר הכתוב (דברים לגד) תורה צוה לנו משה מורשה.

ויתבאר על פי מה דמבואר במדרש תנחומא (פ' תבא ס"ד) והיה אם שמוע תשמע, לא היתה התורה צריכה לינתן לישראל בעולם הזה, למה שהכל עתידין להיות למדין תורה מפי הקב"ה לעוה"ב, למה נתנה להם בעוה"ז, שכשיבא הקב"ה ללמדם בעוה"ב יהיו הכל יודעין באיזה פרשה הוא עסוק, לפיכך אם שמוע בעוה"ז תשמע לעוה"ב מפי הקב"ה. וכעין זה מבואר בילקוט (שמות רמז רעז).

ובכן י"ל כי התורה שאנו למדים בעולם הזה זהו ירושה, ועל זה נאמר תורה צוה לנו משה, והיינו מה שקבל משה מסיני, זהו מורשה. אבל התורה שזיכו בני ישראל ללמוד מפי הקב"ה זו אינו ירושה, ורק מי שהכין עצמו בעולם הזה יזכו ללמוד מפי הקב"ה לעולם הבא.

וזהו כונת התנא והתקן עצמך, שיעשה האדם הכנה משך כל ימי חייו לעסוק בתורה בעולם הזה, כדי ללמוד תורה מהשי"ת שאינה ירושה לך, כי התורה שזיכו ללמוד מפי הקב"ה אינו ירושה, ורק מי שעשה הכנה הראויה בעולם הזה יזכו ללמוד מפי הקב"ה לעתיד לבא.

*

עוד י"ל בדרך דרוש, בהקדם מה דאיתא במס' קידושין (דף כט:) אמר רבי יהודה אמר שמואל הלכה נושא אשה ואחר כך ילמוד תורה, ורבי יוחנן אמר ריחיים בצווארו ויעסוק בתורה, ולא פליגי הא לן והא להו, ופירש"י הא לן, בני בבל נושא אשה, ואחר כך הולך ולומד תורה, הא להו, לבני ארץ ישראל ילמוד תורה ואחר כך ישא אשה, עי"ש בטעמו, ובתוס' חלקו עליו עי"ש בדבריהם.

ונפרדס דוד (פ' לך) כתב כשיטת רש"י ולא מטעמיה, על פי מה שכתבו בתוס' (קידושין לה. ד"ה אקרו) בשם הירושלמי (חלה פ"ב ה"א) דאין עשה דקודם הדיבור דוחה עשה דלאחר הדיבור. ולפי זה עשה דלאחר הדיבור

(א) **על** פי מה שכתב בבני יששכר (סיון מאמר ה אות יד) לפרש מה דאיתא בגמרא (ברכות כח.) רבי זירא כד הוה חליש מגירסא הוה יתיב אפיתחא וכו' אמר כד נפקו רבנן איקום מקמייהו ואקבל אגרא. ביאור הדבר על פי מה דאיתא בזוה"ק (קדושים דף קלב.) מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך, והכי קאמר מפני שיבה תקום והדרת כו' אזי ויראת מאלהיך, היינו תהיה שכרך שתבא בלבך יראת שמים, ולפי"ז שכר המצוה הזאת הוא מורא שמים, ועל כן אמר רבי זירא כד נפקי רבנן איקום מקמייהו ואקבל אגרא היינו היראה. ובהעמיק עוד, דאיתא במדרש (שמו"ר פ"א סט"ז) בפסוק (שמות א כא) ויהי כי יראו המילדות את האלהים וכו' וייטב אלקים למילדות וגו', מהו שכר היראה תורה. על כן רבי זירא כד הוה חליש מגירסא ולא היה יכול ללמוד תורה, אזי פשפש במעשיו אפשר הוא מחמת שאין יראתו שלימה כל כך על כן אין התורה מחזרת, על כן אמר איקום מקמי רבנן ואקבל אגרא, אשר שכרה של זאת המצוה היא ויראת מאלהיך, וכיון שאהיה שלם ביראה הנה שוב שכר היראה תורה, ויהיה לו כח ואומץ ללמוד תורה ולא ייעף ולא ייגע, עכ"ד. וזה שאמר והתקן עצמך בדרך זה לקום ולהדר פני שיבה זקן, כדי שתזכה ללמוד תורה.

*

(ב) **על** פי דברי כ"ק מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ) במדבר עמוד כח) על מאמרם ז"ל (עירובין סה.) שמעתתא בעי צלותא, ופרש"י ז"ל צלותא, דעת צלולה ומיושבת. אבל יש עוד כוונה בזה דלהבין שמעתא על בוריה ובפרט לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא, בעי צלות"א צריך להתפלל ולבקש רחמים ממי שהחכמה שלו, שיאיר עיניו להשיג האמת בתוה"ק, עכ"ד. והיינו דאמר והתקן עצמך בתפלה, לבקש ולהתחנן לפני הקב"ה, ללמוד תורה, שיזכה להבין ולהשכיל חכמת התורה.

*

(ג) **על** פי דברי כ"ק מרן אאמו"ר זללה"ה בברך משה (פ' יתרו עמוד קלו) בטעם שהקדים הקב"ה לצוות במרה על כיבוד אב ואם לפני קבלת התורה, על פי מה שאמרו חז"ל (ויק"ר פ"ט ס"ג) דרך ארץ קדמה לתורה, וכן שנינו במס' אבות (פ"ג מ"ז) אם אין דרך ארץ אין תורה, וביאר רבינו יונה שצריך תחילה לתקן עצמו במדות טובות ובזה תשכון התורה עליו, שאין התורה שוכנת בגוף שאינו בעל מדות טובות. ומעתה י"ל דמהאי טעמא נצטוו קודם קבלת

דבבני נח לא מהני קנין דחזקה, וכבר נשלם הזמן מלידת יצחק, מה שאין כן אם היה להם דין ישראל, קנה אברהם את הארץ ותו לא הוי בארץ לא להם, ואין לחשוב הגירות מלידת יצחק, עכ"ד.

ויל"פ בזה אמרנו בקידוש, תחלה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים, והרמוז בזה דנקטינן כמ"ד ילמוד תורה ואח"כ ישא אשה, והיינו תחל"ה למקראי קודש, ש, דתחלת הדבר הוא מקראי קודש לעסוק בתורה ואח"כ ישא אשה, משום דעשה דקודם הדיבור קיל מעשה דלאחר הדיבור, והטעם כי היה לאבותינו קודם מתן תורה דין בני נח, וראיה לזה הוא זכר ליציאת מצרים, ממה שיצאו ממצרים קודם שנשלם הזמן של ד' מאות שנה, ועל כרחך משום דחשבינן מלידת יצחק, ומטעם דהיה לאבותינו דין בן נח, ומוזה ראייה דעשה דקודם הדיבור קיל, ועל כן תחלה ילמוד תורה ואח"כ ישא אשה.

והנה במס' בבא בתרא (דף קיט:) דרש הא דכתיב (שמות ו ה) ונתתי אותה לכם מורשה אני ה', ירושה היא לכם מאבותיכם, או דלמא שמורישין ואינן יורשין, וזה תלוי בפלוגתא שם אי ארץ ישראל מוחזקת לנו מאבותינו או לא, דאי מוחזקת דרשינן ירושה היא לכם, ואי אינו מוחזקת דרשינן מורישין ואינן יורשין. וכתב בבגדי אהרן (פ' בראשית) דעל כרחך צריך לומר ירושה היא לכם, דכתיב תורה צוה לנו משה מורשה, ושם לא שייך דנאמר מורישין ואינן יורשין, ותי' דיש לומר כדדרשינן במס' פסחים (דף מט:) אל תיקרי מורשה אלא מאורסה, עי"ש.

וזהו ביאור המשנה והתקן עצמך ללמוד תורה, היינו כמ"ד ילמוד תורה ואח"כ ישא אשה, והטעם כי עשה דלאחר הדיבור עדיף מאחר שקודם מתן תורה היה לאבותינו דין בן נח, ולפי זה הרי לא קנה אברהם אבינו ארץ ישראל בחזקה, ואינו מוחזקת לנו מאבותינו, וצריך לומר דמה דכתיב ונתתי אותה לכם מורשה, היינו דמורישין ואינן יורשין, ואם כן תורה צוה לנו משה מורשה, אל תיקרי מורשה אלא מאורסה, ולזה אמר שאינה ירושה לך, ולא תקשה מה דכתיב תורה צוה לנו משה מורשה, כי לפי האמור קרינן מאורסה, ועל כרחך שאינו ירושה לך.

*

והתקן עצמך ללמוד תורה. יש לרמוז בדברי התנא כמה עצות והדרכות אשר יעשה האדם ויזכה לכתרה של תורה.

בייטב פנים (ל"ג מדות אות ד) הביא מה שאמרו דורשי רשומות לב טהור ברא (תהלים נא יב), ראשי תיבות טב"ל, ע"ש. וזה שאמר והתקן עצמך ללמוד תורה, שיזהרו בטבילה במקוה ועל ידי זה יתקן את נפשו ויכינו כראוי שיוכל לעסוק בתורה בטהרה.

*

(ז) **על** פי מה דאיתא במס' מנחות (דף קי.) הלמוד תורה בטהרה מאי היא, נושא אשה ואחר כך לומד תורה, ע"ש. ומבואר בזה"ק (ויקרא דף י:) כי השרוי בלא אשה נקרא פלג גופא. וזה שאמר והתקן עצמך, שיתקן את גופו, בכדי שיזכה ללמוד תורה בטהרה.

*

(ח) **על** פי דברי רש"י"ל (דברים יא יג) והיה אם שמוע תשמעו, אם תשמע בישן תשמע בחדש. וביאור דברי רש"י"ל הוא כמו דאמרי אינשי "מיטן עסן קומט דער אפעטיט" וכאשר יודרו אדם את עצמו לעסוק בתורה אפילו במקצת, אז יתמיד בנפשו להוסיף עוד בלימוד התורה ויקבל חשק לעסוק בתורה יותר ויותר. ולזה הורה לנו תנא דמתניתין והתקן עצמך ללמוד תורה, שיתקן האדם את גופו לעסוק בתורה, והוא על ידי שיתחיל לעסוק בתורה אפילו קצת, וזה יסייע בידו שיוכל להוסיף אומץ ביתר שאת ויתר עוז.

*

(ט) **על** פי מה שכתבו חכמי האמת והעתיקן הבאר היטב בשלחן ערוך (או"ח סימן תקע"א סק"א) שכל המצוות ומעשים טובים שאדם עושה, ותורה שלומד בעודו רשע ומלוכלך בחטא, טורפין הסטרא אחרא מפניו, ומוסיף כח בקליפות, עד שחוזר בתשובה ומוציאן מהקליפה, והרה"ק מהרצ"א זללה"ה האריך בזה טובא בהקדמת ספרו דרך פיקודיך, וזה לשון קדשו, אמר הנביא (ירמיה ד א) נירו לכם ניר ואל תזרעו אל הקוצים, כמו שהזרע קודם שמתקן את האדמה ומסלקה מאבני גנף והקוצים, הנה עמלו לריק ומקלקל את התבואה הנזרעת, ואדרבה נותן כוח יותר בהקוצים שישתבכו וירבו ויגדילו, כמו כן בעניני תורה ותפילה ומצוות אשר יעשה אותם האדם בעודו נקרא רשע ונסבך בקוצים ואבני גנף מהקליפות וסטריין בישין, נותן ח"ו כח בהם, ולכן צריך לעשות תשובה טרם יבוא לקיים תורה ומצוות, עכ"ד. וזה דברי התנא והתקן עצמך, שיראה האדם לתקן עצמו מהחטאים, כדי שיוכל ללמוד תורה.

התורה על הדינים וכיבוד אב ואם אשר הם מצוות שבין אדם לחבירו, כדי שיתקנו עצמם בדרך ארץ ומדות טובות וישרות ואז יהיו ראויים לקבל התורה, עכ"ד. ולזה הזהיר התנא והתקן עצמך, שיתקן אדם את נפשו במדות טובות, ועל ידי זה יזכה ללמוד תורה, שאין התורה שוכנת בגוף שאינו בעל מדות טובות.

*

(ד) **על** פי מה שכתב באור החיים הקדוש (פ' ראה) על הכתוב שמור ושמעת את כל הדברים האלה, וקשה למה הקדים שמירה לשמיעה, אכן ידוע כי מי שהוא בעל עבירות שערי דעת התורה ננעלים בפניו, כי שערי פתחי ההבנה בדברי התורה הם הקושיות שיעמדו בפני האדם, והם סוד הקליפות המתהווים מעבירות האדם, וזה שאמר הכתוב שמור ושמעת, פירוש אם אתה רוצה שתעמוד על אמינות התורה להבין אמריה, שמור המצוות לבל תעבור עליהם, ובוזה ושמעת את כל הדברים האלה, עכ"ד. וזה שאמר והתקן עצמך, שיראה האדם לתקן עצמו מחטאתו אשר חטא ויעשה תשובה ויתכפר לו, כדי ללמוד תורה, שיזכה להבין ולהשכיל ויהיו שערי דעת תורה פתוחים לפניו.

*

(ה) **על** פי מה שכתב בשב שמועתא בהקדמתו, לפרש מאמרם ז"ל (בבא בתרא קמא.) בת תחלה סימן יפה לבנים, כי איתא בזה"ק (תק"ו דף עג.) שהיראה נקראת בת, והתורה נקראת בן (וזה"ק נשא קכג.), ואמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ט) כל שיראתו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שאין יראתו קודמת לחכמתו אין חכמתו מתקיימת, וזהו בת תחלה היינו היראה, סימן יפה לבנים היינו התורה, דעל ידי היראה התורה מתקיימת, עכ"ד. ובוזה כתב א"ז זללה"ה בעצי חיים (פ' יתר) לפרש דברי רש"י"ל כה תאמר לבית יעקב, בלשון הזה וכסדר הזה, היינו בזה הסדר דוקא, קודם היראה ואח"כ החכמה, לבית יעקב אלו הנשים דבת רומז על היראה, ותגיד לבני ישראל אלו האנשים, היינו אם יראתו קודמת לחכמתו יוכל להיות קיום לתורה, עכ"ד. וזה שהורה לנו תנא דמתניתין והתקן עצמך ללמוד תורה, שהאדם יכין עצמו שיהיה בו יראת שמים, ועל ידי זה יתקיים התורה בידו.

*

(ו) **על** פי מה שהאריכו בספרי קודש בגדל הענין להזהר בטבילה במקוה טהרה כדי לעבדו יתברך בטהרה, וכן הוא לגבי לימוד התורה שיהיה בטהרה. וא"ז זללה"ה

ההתחברות בעולם הזה אם לא על ידי זיכור החומר ודביקות בה' ובהתורה, אבל התעניף עיניך בו ואיננו, עכ"ד.

ועל פי זה כתב מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' לך עמוד רנח) בביאור אמרם ז"ל (ברכות לב): חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין שעה אחת וחוזרין ושוהין שעה אחת, וכי מאחר ששוהין תשע שעות ביום בתפילה תורתן האידך משתמרת ומלאכתם האידך נעשית, אלא מתוך שחסידים הם תורתם משתמרת ומלאכתן מתברכת, ופירש"י תורתם משתמרת בתוך לבם שאין תלמודם משתכח. ולפי האמור כוונת הדברים כי מאחר שהיו חסידים אמיתיים נוהגים מכל נדנוד חטא ועון וזכרו את חומריהם בקדושה ובטהרה, על כן היתה תורתן משתמרת בקרבם ולא נשתכחה מהם, עכ"ד.

אולם מבואר בשו"ע (סימן רל"א ס"א) דבכל מה שיהנה בעולם הזה לא יכוין להנאתו אלא לעבודת הבורא יתברך, כדכתיב (משלי ג: 1) בכל דרכיך דעהו, ואמרו חכמים כל מעשיך יהיו לשם שמים, שאפילו דברים של רשות כגון האכילה והשתיה וההליכה והישיבה וכו' וכל צרכי גופך יהיו כולם לעבודת בוראך או לדבר הגורם עבודתו וכו' כללו של דבר חייב אדם לשום ענינו ולבו על דרכיו ולשקול כל מעשיו במאזני שכלו, וכשרואה דבר שיביא לידי עבודת הבורא יתברך יעשהו ואם לאו לא יעשהו ומי שנוהג כן עובד את בוראו תמיד. ולפי זה יתכן לומר דדבר זה שהתורה משתכחת מן האדם הוא רק למי שהוא משוקע בתאוות אכילה ושתיה, על כן זה גורם שישתכח התורה ממנו, אבל מי שאוכל ושותה לשם שמים לא לשם תאוה, גם גופו מזדכך ואין האכילה ושתיה מזיק לו, וממילא הוא זוכר תלמודו.

וזהו כוונת המשנה והתקן עצמך ללמוד תורה, שלא ישכחנה, והוא על ידי וכל מעשיך יהיו לשם שמים, שגם האכילה ושתיה שלו יהיו אך ורק לשם שמים, ואז לא יזיק לו האכילה ושתיה ויהיה גופו מתוקן ללמוד תורה ויתקיים תלמודו בידו.

(י) **על פי דברי הגמרא** (כתובות קד.) בשעת פטירתו של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה, ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה. וכתבו התוס' (ד"ה לא) לא נהניתי אפילו באצבע קטנה, דאמרין במדרש (תדא"ר פכ"ו) עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו, עי"ש.

ועל פי זה יש לפרש שאלת החכם, מה העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ה' אלהינו אתכם ואף אתה אמור לו כהלכות הפסח אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, ויתכן לומר דשאלת בן החכם הוא מה העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ה' אלהינו אתכם, היינו איך יזכה שיכנס תורה לתוך גופו, על זה משיבין לו אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, והיינו שישאר טעם מצה בפיו, דמצה נקרא לחם עני, שאין בו אלא קמח ומים בלי מעדנים, וכאשר יזכה לטעם מצה שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו, אז יזכה להבין ולהשכיל דברי תורה, ויכנסו דברי תורה לתוך גופו. ולזה סדר המועדים הוא חג הפסח קודם חג השבועות, כי פסח הוא ההכנה לקבלת התורה, דמחג הפסח אנו למדים איך לפרוש את נפשינו מתאוות עולם הזה ושלא להכניס מעדנים לתוך גופינו, ועל ידי זה אנו זוכים בחג השבועות לקבל התורה ולהכניס התורה בתוך גופינו. וזה שאמר והתקן עצמך ללמוד תורה, על ידי שיקיים פת במלח תאכל ולא יכנסו מעדנים לתוך גופו.

*

והתקן עצמך ללמוד תורה וכו' וכל מעשיך יהיו לשם שמים. יתבאר על פי דברי מרן החתם סופר בדרשותיו (לח' סבת עמוד ק) שכתב לפרש מה שדרשו חז"ל (מגילה יח:) על הפסוק (משלי כג: ה) התעניף עיניך בו ואיננו, אלו דברי תורה, ופרש"י אם תכפול וסגרת עיניך ממנה הרי היא משתכחת ממך כהרף עין, וכתב שם בטעם הדבר שהשכחה מצויה אצל התורה יותר מכל חכמות שבעולם, כי דברים הקדושים שהם רוחניים אינם חונים אצל הגשמיים העכורים, ולכן התורה לא תסבול

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ח להם

קִדְוָה עֵדֶר נִשְׁדָּאָה "בְּרַךְ מֹשֶׁה" דֶּה־סִּנְדְּרִי סְאִמְמֵאָר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעוועכי"א

קרית יואל – בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעמו"מ

קרן
"נפש חי'ה"

ע"ש הרבנית הצדיקת
מרת חי' מייזליש ע"ה
בת מרן רבינו משה ז"ע
נלב"ע חי' שבט תשנ"ג
☆ ☆ ☆

קרן
"חסדי מנחם משה"
ע"ש
ר' מנחם משה גאנץ
ז"ל
ב"ר דוב ז"ל
נלב"ע י"ג מנחם אב תשנ"ב
☆ ☆ ☆

קרן
"תהלה לדוד"
ע"ש ר' משה דוד
טעלער ז"ל
ב"ר יחזקאל משה ז"ל
נלב"ע י"א תשרי תשמ"ח
☆ ☆ ☆

קרן
"אב"ן ישראל"
ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט ז"ל
ב"ר ישראל ז"ל
נלב"ע מ"ו חשוון תשל"ו
☆ ☆ ☆

קרן
"ציון לנפש חי'ה"
ע"ש ר' בן ציון בנעט
ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל
נלב"ע מ' שבט תשנ"ג
וונתו מרת ח'לה ע"ה
ב"ר יהושע ז"ל
נלב"ע י"א סיון תשנ"ה
☆ ☆ ☆

קרן
"חסדי בא"ר"
ע"ש ר' אלכסנדר
בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
נלב"ע כ"ג ניסן תשנ"ז
וונתו מרת רייזל ע"ה
ב"ר אפרים ז"ל שמעון
נלב"ע ה' מבת תשנ"א
☆ ☆ ☆

קרן
"ממכון שבתו
השניח"

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מזל טוב ולבנית לאנ"ש החשובים כל אחד בשמו יבורך

הר"ר שמעון חיים ווייס הי"ו

ולאביו הרה"ח ר' שרגא ווייס שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' יצחק סאנדער שליט"א

ולחז"ו הרה"ח ר' שלמה זלמן סאנדער שליט"א

להבנס בנו – נכדם הב' יואל מנחם הי"ו לעול התורה והמצוות

הר"ר חיים אליעזר מאשקאוויטש הי"ו, אלעד

ולאביו הרה"ח ר' יצחק מרדכי מאשקאוויטש שליט"א

להולדת בנו – נכדם, השלום זכר באת"ק מירון

הר"ר אפרים ברוך האראוויטץ הי"ו

ולאביו הרה"ח ר' צבי יודא האראוויטץ שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' יוסף ברייער שליט"א

להולדת בתו – נכדתם, קידושא רבא בבית מדרשינו בשיכון

קרן
"חסדי שלמה זלמן"
ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
בן ר' מרדכי ווירצבערגער ז"ל
נלב"ע ח' כסלו תשנ"ב
☆ ☆ ☆

קרן
"חסדי ישראל יעקב"
ע"ש ר'
ישראל יעקב איינבערגער ז"ל
נלב"ע מ"ו אייר תשנ"ז
ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
מענדל ז"ל ב' סיון תשנ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה
ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
נלב"ע כ"ט תמוז תשנ"ג
☆ ☆ ☆

קרן
"חסדי שמואל וחנה"
ע"ש
ר' שמואל זאב לעווי ז"ל
ב"ר יעקב דוב ז"ל
נלב"ע ג' תשרי תשנ"ח
וונתו מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה ז"ל
נלב"ע י"ב חשוון תשל"ו
☆ ☆ ☆

קרן
"אנשי חי"ה"
ע"ש
ר' אביגדור פרידמאן ז"ל
ב"ר נחמי ז"ל
נלב"ע ו' שבט תש"ג
וונתו מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרענקל מבי"ח ז"ל
נלב"ע ב' אלול תשנ"ג
☆ ☆ ☆

קרן
"צבי"א מר"ם"
ע"ש ר'
צבי אלימלך געלבמאן ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלב"ע ד' אלול תשנ"ט
וונתו מרת בריינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
נלב"ע כ"ה תמוז תשנ"ט
☆ ☆ ☆

קרן
"אפריון נמתי לר' שמעון"
ע"ש ר' שמעון דאסקאל ז"ל
בן ר' שניאור זלמן ז"ל
נלב"ע ו' מנחם אב תשנ"ח
☆ ☆ ☆

קרן
"זכרון חיים צבי"
ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר חזקי' איתמר טובי' ז"ל
נלב"ע י"ג כסלו תשנ"ה